

vrede

„VREDE” Studie- en informatiecentrum
voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek
v.z.w.

maandblad 10 nrs. per jaar

REDACTIE-BEHEER

PUBLICITEIT :

Onderbergen 51 - 9000 Gent
Prk : 000-0956015-80
- Vrede v.z.w. - 9000 Gent
tel. 091/ 23.82.52

LEESGELD :

250 fr. per jaar
25 fr. per nummer.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborght
Echel 6
9401 Pollare

REDACTIE :

Theo Bailleul, Paula Burghgraeve,
Nadine Crappé, Paul Wagemans,
Chantal De Smet, Jules Verhelst
Jean-Pierre Everaerts, Luc Kongs,
Griet Maréchal, Michel Tanret,
Kathleen Steel, Luk Vermeire,
Jan Verwest, Bob Wolstijn,
Wilfried De Vlieghe, Elie Elia,
Brigitte Van Maele.

REDACTIESECRETARIS :

Jo De Schuyter

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet

VASTE MEDEWERKERS :

Frans De Winter, Ward Ruyslinck,
Staf Schmidt, Jan Van Calsteren,
Jos Wolles, Janine De Rop

Centrum voor UNO-recht (V.U.B. - Brussel)

Centrum voor Latijns-Amerika (Roermond)

ABONNEMENTDIENST :

Letty Verwest, Carlos Van Vooren

„Vrede” wil de spreekbuis zijn van al diegenen die - door degelijke informatie of voorstellen - een bijdrage willen brengen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de medewerking van al diegenen die hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK :

Beschutte Werkplaats, Landegem.

UIT DE INHOUD

Blz.

EDITO	3
Binnenland	3
BINNENLAND	4
Vakbond en vrede	4
Oproep voor het verbreden van de B.U.V.V.-werking te Aalst - William De Bruyn	4
„Le Rassemblement Liégeois pour La Paix” een dyna- mische en verantwoordelijke beweging - René Klutz	5
Europese Veiligheid en samenwerking - R. De Gendt ..	6
Visies op de buitenlandse politiek van Emile Van- dervelde - Robert Abs	9
Persbericht - Ernst Gulcher	11
CENTRAAL AMERIKA	13
Puerto Rico : De heimelijke kolonie - Freddy Tack ..	13
Chili-manifest - Coördinatie Vlaanderen	15
ZUID-AMERIKA	16
Even uw aandacht voor Brazilië - T.B.	16
DOKUMENT	17
Wetsvoorstellen	17
AFRIKA	22
Tanzania	22
PUBLICATIE	25
OPVOEDEN TOT VREDE	26
De duif en de spitfire - Jan Van Calsteren	26
VIVA PORTUGAL	27
KULTUUR	28
Luister - Wim Roos	28
Vrede - Marc Braet	28
ANGOLA	29
Wat na Neto's zege ? - Filip De Paepe	29

BINNENLAND.

In de rubriek binnenland wordt gewezen op de actieve belangstelling van het ACOD voor de EVS, op de inzet van de „Rassemblement Liégeois pour la paix”, en tevens wordt een balans opgemaakt van de verlopen tijdsspanne na de Conferentie te Helsinki en wordt er een beschouwing gegeven over de gewezen Socialistische minister van Buitenlandse Zaken E. Vandervelde. De operatie UNCTAD IV wordt gekoppeld aan de actie voor ontspanning en veiligheid. Het R.L.P. is een dynamische beweging met verantwoordelijkheidsbesef. Deze uitspraak betekent in concreto dat wordt samengewerkt met de arbeidersorganisaties en de politieke partijen, maar niet met groeperingen die zich extremistisch opstellen. Men kan dat het R.L.P. moeilijk kwalijk nemen : sommige uitspraken en handelwijzen van extremisten zijn zeker niet van die aard om een brede beweging voor de vrede op te bouwen. Het belangrijkste doel van het R.L.P. is het vormen van een brede campagne voor ontspanning en ontwapening gekoppeld aan de strijd tegen een heropleving van het fascisme. Het R.L.P. kan rekenen op de inzet van de vertegenwoordigers van de grote groeperingen die bereid zijn om de ideeën, die binnen het R.L.P. gegroeid zijn, naar de basis te laten doorvloeien. Over de Europese Veiligheid en Samenwerking wordt in een volgend artikel een balans opgemaakt. De auteur besluit dat de slotakte van de Conferentie meer bekendheid moet krijgen. Niet zomaar een publiceren van de tekst, maar een bekendmaking gekoppeld aan concrete realisaties in het kader van de Slotakte.

Uit het artikel over Vandervelde blijkt het failliet van Locarno, doordat het uiteindelijk slechts voor Duitsland voordeel opleverde. Bepaalde uitspraken van Vandervelde en zijn rol in de tot standkoming van de akkoorden hebben mensen er toe aangezet te gaan twisten over de „zuiverheid” van Vandervelde. Deze laatste heeft steeds het Duitse volk verdedigd, iets wat in Belgisch nationalistische ogen onvergeeflijk moet klinken. Als socialist is het voor de hand liggend om het internationalisme van de arbeidersbeweging te benadrukken, i.c. om de Duitse arbeidersbeweging (het Duitse volk) te steunen. Men kan zich, in het licht van verdere ontwikkelingen tot vandaag, de vraag stellen of dat Socialistisch Internationalisme, waar Vandervelde in geloofde, geen waandenkbeeld was ? M.a.w. had Vandervelde vat op de realiteit ? Ook vandaag kan men zich deze vraag stellen over het Duits Socialisme zoals het wordt gevoerd door de S.P.D. : het internationalisme van de S.P.D. ten overstaan van andere Europese Socialistische partijen (in Italië, Portugal, enz...) zou een internationalisme kunnen blijken dat in de realiteit veel verder vooruit loopt op de theorieën en denkschema's van bvb. de Belgische Socialisten. Het hoofdstuk binnenland wordt besloten met een uiteenzetting over de politieke stellingname van de „Operatie UNCTAD IV”. Daar worden de begrippen „emancipatie” en „sociaal-economische ontwikkeling” tegenover mekaar geplaatst. Men opteert voor het eerste omdat het tweede begrip niets zegt over de inhoud van de ontwikkeling. Dan wordt de inhoud van het begrip „emancipatie” omstandig uiteengezet. Het is onze opvatting dat de bekommernis voor de problemen van de volkeren van de Derde Wereld aansluit bij de overtuiging van de noodzaak van ontspanning en ontwapening. Teveel wordt honger, overbevolking en het begrip „Derde Wereld” als dusdanig in verband gebracht met oorlog. Het is dus meer dan noodzakelijk dat steun wordt gegeven aan de Operatie UNCTAD IV, omdat hun objectieven mede bepalend zijn voor de vrede en de rechtvaardigheid in de wereld.

Moeilijkheden.

U zult zelf gemerkt hebben dat VREDE met enige vertraging verschenen is. De oorzaak daarvan ligt bij het verdwijnen van de drukkerij waar ons blad werd gedrukt alsmede bij het vinden van een nieuwe drukker wat enige tijd in beslag nam.

Gelukkig zijn deze problemen voorbij en kunnen we weer verschijnen. Het april-nummer zal gekoppeld worden aan het mei-nummer. Zo verliezen we een nummer, dat echter weer wordt opgehaald door een afzonderlijk juni-nummer te laten verschijnen i.p.v. een juni/juli/augustus nummer.

binnenland

VAKBOND EN VREDE

Bij het lezen van het moreel verslag ter voorbereiding van het Statutair Kongres van de ACOD (31.5., 1 en 2.6.'76), deed het ons een groot genoegen te constateren dat een zo grote en sterke centrale als de ACOD zeer zeker niet onverschillig staat tegenover de vrede en ontwapening.

Integendeel, de lezing van het stuk over de „Algemene politiek“ leert ons dat het niet van vandaag is dat de ACOD zich buigt over deze problemen.

De naar voorgebrachte standpunten wijzen erop dat deze vakbond zich nauw betrokken voelt bij het wereldgebeuren.

De ingenomen stellingen ten opzichte van de vrede en de ontwapening getuigen van een diep inzicht en het zich reëel willen inzetten om aan bestaande toestanden iets te veranderen.

Het Comité voor Europese veiligheid en samenwerking is door de ACOD steeds daadwerkelijk gesteund en heeft steeds mogen rekenen op de ACOD bij het uitwerken van diverse initiatieven. Ook heeft de ACOD bijgedragen tot een meer realistisch en dynamisch beleid inzake ontwikkelingssamenwerking, gekenmerkt door een democratisch socialisme.

De nauwe betrokkenheid van de ACOD bij de buitenlandse politiek komt tot uiting in de reeks verslagen over standpunten die ingenomen zijn t.o.v. die landen waar, ofwel een fascistisch bewind aan de macht is, ofwel juist het tij is gekeerd.

Vietnam krijgt een groot deel van de aandacht, evenals Chili. De ACOD - evenals het ABVV - zet zich steeds in wanneer het gaat om daadwerkelijke steun aan, en solidariteit met het Chileense volk en de door dit laatste georganiseerde weerstand.

Ook Griekenland en Portugal worden besproken, twee landen die juist nu in een periode van zeer prille democratie, onnoemelijk veel steun nodig hebben om alle economische en sociale problemen te boven te komen. Aan het probleem Spanje is zeer veel aandacht besteed en de ACOD is dan ook bereid zich terdege en met de middelen waarover ze beschikt in te zetten voor het herstel van de democratie in Spanje.

Eveneens maakt de ACOD zich zorgen over de toestand in het Nabije-oosten, Noord-Ierland en Angola, dit i.v.m. haar streven naar de totale vrede.

Als besluit herbevestigt de ACOD haar gehechtheid aan het I.V.V.V. en haar besluit de internationale contacten verder te zetten met het doel de werknemers dichter bij elkaar te brengen en te verenigen en alzo tot een wereld van vrede te komen.

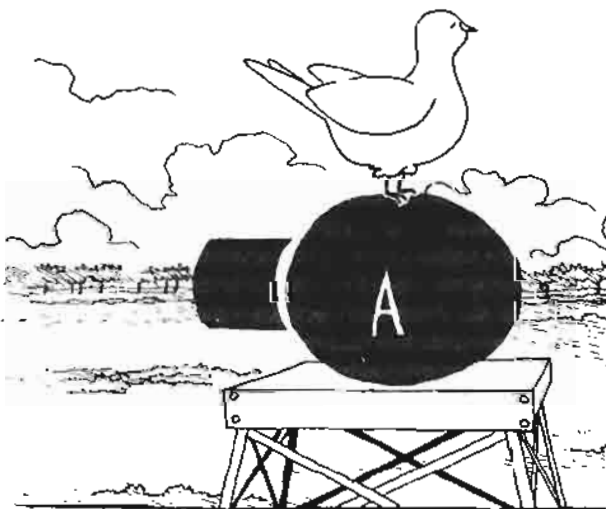
OPROEP VOOR HET VERBREEDEN VAN DE B.U.V.V.-WERKING TE AALST.

Aalst wordt na de fusie vergroot door het opslorpen van : Baardegem, Erembodegem, Gijzegem, Herdersem, Hofstade, Meldert, Moorsel en Nieuwerkerken zodat het ongeveer 82.000 inwoners zal tellen (tegen 45.000 voorheen) met een bevolkingsdichtheid van 1.070 inw/km².

Belangstellenden van voornoemde gemeenten worden verzocht met mij contact op te nemen zodanig dat we tenminste één bestuurslid bestendig beschikbaar hebben die ter plaatse informatie kan verschaffen en propaganda voeren.

Voor Aalst centrum zelf is ook uitbreiding gewenst. Merk op dat het arrondissement Aalst 265.000 inwoners telt.

William DE BRUYN
Voorzitter B.U.V.V.-AALST
Pieter Coeckestraat 77
9300 AALST.

„LE RASSEMBLEMENT LIEGEOIS POUR LA PAIX” een dynamische en verantwoordelijke beweging

De voorwaarden voor de ontwikkeling van de vredesbeweging in Vlaanderen en in Wallonië zijn niet identiek en de U.B.D.P. - B.U.V.V. hebben gelijk gehad zich op federalistische basis te structureren.

Dat belet niet dat de confrontaties van de ervaringen tussen beide landsdelen wederzijds voordelig kunnen zijn.

Van dit standpunt uit gezien, verdient de activiteit die het „Rassemblement Liégeois pour La Paix” (R.L.P.) ontplooit, ter kennis gegeven te worden aan onze Vlaamse vrienden.

*

*

*

De beweging voor de vrede te Luik steunde omzeggens, vanaf zijn oorsprong op syndicale organisaties, meer speciaal op de F.G.T.B. Vanaf de start, rekent de Luikse afdeling van de U.B.D.P. het tot eer bijna het geheel van de bekendste leiders van de F.G.T.B. onder de leden van haar gewestelijk comité te tellen.

Altijd al was het oriënteren van haar aktie naar positie nemen en naar een directe deelname van de ondernemingen in de vredesproblemen, de bezorgdheid van de U.B.D.P.

Het is dus niet verwonderlijk dat op initiatief van een syndicalist, de betreurde Raymond LATIN in samenwerking met een leider van de C.S.C., Victor FALLAIS, die eveneens te vroeg stierf, het „Rassemblement Liégeois pour La Paix” ontstaan is, wat toenmalig het „Rassemblement Liégeois pour La Paix au Viêtname” genoemd werd.

Deze eerste periode van haar activiteit heeft een meer dan bevredigend succes gekend, gebonden aan de nationale activiteiten van die periode, voor het einde van de Viëtnamees oorlog en tegen het atoomgevaar wat een echt onmiddellijk gevaar was geworden ten gevolge van de toenemende ervaringen op gebied van kernenergie in de atmosfeer.

Na een periode van kalmte, grotendeels te wijten aan het te vroeg wegvallen van haar bestuurders, heeft het R.L.P. onder de huidige benaming haar werking hernomen met de aktie tegen de Amerikaanse terroristische bombardementen in Viêtname.

In essentie steunend op de 2 grote syndicale organisaties, de F.G.T.B. en de C.S.C. waarrond tientallen progressieve organisaties zich grouperen, heeft het R.L.P. op die wijze het veelzijdig gemeenschappelijk indienen van verzoekschriften kunnen ontwikkelen, waaraan buiten de tientallen bewegingen van het R.L.P., de gemeenteraden, de syndicale bedrijfsafgevaardigden, de scholen, bureaus, openbare mandatarissen, syndicale verantwoordelijken deelnamen waar doorheen ook honderdduizenden Luikenars hun stem lieten horen.

Het is in hun naam dat men moties heeft kunnen overmaken aan de politieke autoriteiten, zowel nationaal als internationaal. Deze moties eisten het einde van de oorlog in Viêtname, het respecteren van de Parijse akkoorden door de V.S. Zij namen positie inzake het beroepsleger in België en brachten een groet aan het Wereldcongres van de Vredesmachten dat te Moskou werd gehouden in oktober 1973. In hun naam werd een belangrijke representatieve delegatie samengesteld, die niet zal nalaten een duurzame echo in de streek te hebben. Dankzij het krediet van het R.L.P., en van haar belangrijke samenstellende krachten, kan het Luikse gewest er trots op zijn meer dan 800.000 fr. te hebben verzameld voor de heropbouw van het hospitaal Bach Mai te Hanoi. Op een gedenkwaardige avond, op 8 mei 1973 in het Congrespaleis, werd die som overgemaakt aan een Viëtnamees delegatie.

Het zijn eveneens dezelfde krachten die, zelfs indien de vorm veranderde, bijgedragen hebben tot het slagen van de solidariteitsbetogingen met Chili in september 1973, 1974 en 1975 en toelieten bijna een half miljoen te verzamelen bestemd voor het steunen van de Chileense weerstand gegroepeerd rond het Antifascistisch Front waarvan de Unidad Popular het middelpunt uitmaakte. Deze gelijkheid van krachten en van oriëntatie is zodanig, dat het Coördinatiecomité Solidariteit Chili (Comité de Coordination Solidarité Chili) zojuist beslist heeft, na uitsluiting van onverantwoordelijke elementen uit haar rangen, samen te smelten met het R.L.P. Deze coördineert naast de aktie voor Chili, eveneens de activiteiten van de antifascistische strijd ten voordele van Viêtname, Cyprus en Spanje.

In het licht van al deze positieve ervaringen hebben de linkse politieke groepen, die de noodzaak aanvoelen hun inspanningen te coördineren met andere progressieve krachten, eind 1975 beslist het R.L.P. te vervoegen. En sedert 1 januari 1976, nemen ze aktief deel in een geest van volle verantwoordelijkheid aan de aktie van het R.L.P. Elke maandagmorgen komen de officiële en afgevaardigde vertegenwoordigers van de P.S.B., P.C.B. en de Christen-democraten samen met de leden van het oud Bureau : F.G.T.B., C.S.V., U.B.D.P., M.C.P., Volksgroepen en het Onafhankelijkheidsfront.

Het secretariaat dat tot nu toe door de enige afgevaardigde van de U.B.D.P. op zich werd genomen, is nu versterkt met 2 vaste mensen (1 socialist en 1 christen) en voert collegiaal de beslissingen, die elke week door het Bureau van het R.L.P. genomen worden uit. Het spreekt vanzelf dat sedert deze uitbreiding, de algemene bijeenkomsten van het R.L.P. waarin elke beweging over 1 stem beschikt, zelfs wanneer het hen mogelijk is zich door 3 afgevaardigden te laten vertegenwoordigen, een talrijker deelname kregen.

Onder deze formule, en in het respect voor deze gulden regel van de unanimiteit van beslissingen, heeft het R.L.P.

zich bezig gehouden met Spanje (colloquium over het post-franquisme, grote afvaardiging aan het ministerie van Buitenlandse Zaken, mobilisatie van 5 bussen voor de betoging van 14 oktober), met Angola (protesten met perscommuniqués, tegen de doortocht van huurlingen, steun aan de aktie van het Comité tegen het Kolonialisme en de Apartheid voor de herkenning van de regering van Luanda door België), met de deelname van de P.L.O. aan de Conferentie van Genève over het Midden-Oosten, met het verlenen van stemrecht aan de inwijkelingen, zowel op niveau van het toekomstig Europees Parlement als op dat van de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 1976, met het lot van de cypriotische vluchtelingen, met dat van de Columbiaanse boeren beroofd van hun gronden, met de dictatuur in Marokko en Tunesië.

Het R.L.P. is vooral bezorgd voor een brede campagne zowel voor ontwapening en detente als tegen de heropleving van het fascisme.

De oproep en de hierbijgevoegde motie werden op punt gesteld en zullen gestuurd worden naar de bewegingen van het R.L.P., de vaderlandslievende organisaties, de gemeenteraden, de Provinciale Raad, de bedrijfsafvaardigden en de syndicaten, de openbare mandatarissen van alle niveaus, die zo een brede opiniestroming ten voordele van deze objectieven voeden en die ter kennis zal gegeven worden aan de Belgische en internationale politieke overheden. Het R.L.P. overweegt haar aktie steun te bezorgen door het organiseren van officiële plechtigheden en informatiezittingen met medewerking van internatio-

nale vedetten en kulturele en folkloristische groepen. Deze aktiviteit is niet mogelijk zonder belangrijke kosten mee te brengen die op rekening van een budget worden genomen dat vastgelegd wordt op plus minus 80.000 fr., gespijsd door bijdragen in de mate van het mogelijke van de syndicale organisaties, de politieke partijen, de 2 Vredesbewegingen, andere gestructureerde of feitelijke bewegingen, die het R.L.P. samenstellen.

Het past te onderlijnen dat de hoogstaande rol die door het R.L.P. gespeeld wordt de belangrijkheid van de U.B.D.P. niet in de schaduw gesteld heeft.

De toetreding van politieke groepen tot een gezamenlijk overlegde aktie voor de vrede heeft in een slag de vooringenomenheden die ten opzichte van de U.B.D.P. bestonden, opgeheven en geleid tot een versterking van haar invloed die geconcretiseerd werd door een groter aantal individuele aansluitingen, door een grotere verkoop van biljetten van de jaarlijkse Loterij van de U.B.D.P. en vooral door een inschrijving van een indrukwekkend aantal abonnementen op de krant „Le Monde et La Paix” (De Wereld en de Vrede) door de syndicaten van de F.G.T.B., bestemd voor de syndicale militanten van Luik maar ook van Hoei - Waremme, Namen en Charleroi.

Is het nodig om tot besluit de positieve rol te onderstrepen die een dergelijke aktiviteit in het perspectief van een hergroepering van de linksen, vertrekkende van verantwoordelijke bewegingen, kan hebben ?

Réné Klutz.

EUROPESE VEILIGHEID EN SAMENWERKING

ENKELE OVERWEGINGEN NA HET COMITE VOOR EUROPESE VEILIGHEID EN SAMEN- WERKING

De Statenconferentie over „Veiligheid en Samenwerking in Europa” (C.E.V.S.) zit er al een tijdje op en daarom kan het goed zijn om na ruim een halfjaar, even een korte balans te maken en te zien waar we momenteel aan toe zijn. En gelijk bij elke balans zijn er positieve en negatieve zijden. Als we even naar de positieve kant kijken dan vinden we wel een aantal punten die het vermelden waard zijn.

1. Het is een feit dat deze conferentie mag aanzien worden als een belangrijk historisch gebeuren. Diegene die regelmatig in de geschiedenisboeken van Europa duiken zullen wel geen gelijkaardige gebeurtenis vinden met zo een omvattend karakter. En de deelname van twee belangrijke, niet Europese staten, Canada en de V.S., kan de belangrijkheid van deze conferentie in de huidige geopolitieke realiteit alleen maar verhogen.

Onderlijnen we daarbij enkele van de meest markante gegevens.

2. Er is de geest van gelijkbetrokkenheid die tijdens de voorbereidende besprekingen in Helsinki en Genève een belangrijke rol heeft gespeeld. De meestal jonge diplomaten die bij deze onderhandelingen betrokken waren hebben dit meermaals onderlijnd. Voor hun is deze leerschool van top-diplomatie in een vrij open sfeer uiterst leerrijk geweest. Ook het samenzitten van grootmachten rond de zelfde tafel met middengrote en heel kleine staten, waarbij door een beurtsysteem van het voorzitterschap iedereen eens aan zijn trekken is kunnen komen. Denken we ook nog maar eens aan het feit hoe een kleine staat, bv. Malta, de slotzitting van de conferentie nog enkele dagen in suspens heeft gehouden omdat er aan hun kant nog wel wat voorbehoud was tegen sommige punten. Iets wat velen op de zenuwen heeft gewerkt, niet het minst de zware jongens uit de V.S. en de S.U., maar waarbij men dan toch verder is gaan zoeken om dat kleine Malta tevreden te stellen.

3. Er was ook een geest van realisme aanwezig. Men wist dat men voor een ingewikkelde situatie en materie stond en men heeft daarom „zijn tijd genomen” onder het motto, wat nu nog niet realiseerbaar is hoeft geen reden te zijn om het haalbare toch niet reeds in de documenten te krijgen. Rekening houdende met de grote verscheidenheid van staten in verband met cultuur, socio-politiek systeem, krachten voor en tegen, pactgebonden of neutrale heeft de realiteitzin ook doen grijpen naar een opvatting om dank zij overeenkomst voor „consensus”, d.w.z. niet door stemming maar door onderling akkoord tot een eindformulering te geraken. Dit was de lange maar enig mogelijke weg.

4. Wanneer we de tekst van de slotakte bekijken dan gaan we wel vlug ontdekken dat deze een degelijke actualisering is geworden van het Verdrag van de UNO en de Rechten van de mens. Er wordt zelf nog wat dieper gestoten naar de wezenlijke beginselen van de veiligheid waarbij het uitsluiten van/of het dreigen met geweld duidelijk wordt afgewezen en de optie wordt genomen om mogelijke geschillen met vredelievende maatregelen te beslechten.

5. Een tweede krachtlijn in de slotakte is de fundamentele oriëntering van de samenwerking in de verschillende maatschappelijke en persoonlijke gebieden : economie, wetenschap, technologie, milieu, vervoer, toerisme, migratie, kaderpersoneel, humanitair, informatie, cultuur, onderwijs. Een lange lijst die heel wat mogelijkheden bergt voor de toekomst.

6. De belangrijkheid van de ondertekenaars. Het is duidelijk dat wanneer top-verantwoordelijken van de deelnemende staten hun handtekening hebben geplaatst onder de slotakte, dit document uiteraard daarvoor een belangrijke betekenis heeft gekregen. Nu weten we wel dat men regelmatig heeft gezegd dat deze slotakte geen enkele juridische draagwijdte bezit. Al blijft de vraag in hoeverre veel van wat reeds vroeger in het internationaal recht een zekere plaats heeft verworven en dat nu opnieuw in de slotakte werd opgenomen, niet binnen datzelfde internationaal recht kan worden gesitueerd. Maar zelfs als men de Slotakte vooralsnog - als rechtskracht - maagdelijk wil houden dan is het toch een feit dat de handtekening van deze top-staatsverantwoordelijken een zware morele verbintenis inhoudt, die men zo maar niet aan de kant kan leggen en die gevolgen moet hebben voor de toekomst.

7. Ook de wil om er mee door te gaan is nauwkeurig bepaald. Van een permanent orgaan, waarover ook regelmatig sprake is geweest, werd tenslotte afgezien. Daarvoor was men nog niet aan de consensus toe. Maar dit belet niet dat men nu reeds een multilateraal proces heeft uitgetekend, met Belgrado 1977 als streefdatum met voorbereidende bijeenkomst op 15 juni 1977. Het kon in de gegeven omstandigheden al moeilijk concreter.

8. Tenslotte is het opvallend geweest dat de meeste staatsverantwoordelijken die in Helsinki het woord hebben genomen, duidelijk hebben vooropgezet dat de tijd gekomen is om de politieke ontspanning die in Helsinki boven de doopvont werd gehouden, door een militaire ontspanning te laten volgen. Dit zit reeds voor een groot deel in de slotakte bij de „Verklaring over de beginselen die de onderlinge betrekkingen van de deelnemende staten leiden” en wordt verder reeds uitgewerkt in het „Document over vertrouwenswekkende maatregelen en bepaalde aspecten van de veiligheid en ontwapening”. Het is dan ook normaal dat vele sprekers verwezen hebben naar de onderhandelingen die in Wenen doorgaan over „De vermindering van troepen en wapens in Centraal Europa”. Ook hier ligt er nog heel wat werk voor de boeg en al zijn er momenteel nog geen resultaten toch mag men normaal verwachten dat de Statenconferentie ook hier gunstig zal op inwerken.

Van positief naar negatief.

De balans heeft ook zijn negatieve zijden en het realisme verplicht ons daarmee eveneens rekening te houden.

1. Het is duidelijk dat ook na de CEVS er nog heel wat grondhoudingen blijven bestaan die zeker geen voedsel geven aan de beoogde resultaten.

Een aantal tegenstanders, zelfs vijanden, hebben het gevecht niet opgegeven, alhoewel ze ook rekening moeten houden met wat er ondertussen reeds werd bereikt en daarom zijn ze zich wat meer verdoken gaan opstellen. De diepste motivatie moet men meestal gaan zoeken in ideologische tegenstellingen uit het verleden of heden. Hoe begrijpend men daar soms ook voor kan zijn toch is het jammer dat ze de nieuwe uitdaging tot bewijs van het tegendeel, niet aanvaarden. Andere - en deze zijn niet te veronachtzamen - die materiële voordelen uit de koude oorlog hebben medegesleept en op wiens visitekaartje men kan lezen : wapenproductie of wapenhandel, zouden als het voor de mensheid beter gaat wel eens minder kunnen gaan verdienen.

2. Verder is er nog de vrij ruime groep in de westerse landen, die uiterst sceptisch blijft staan tegen al dat diplomatiek gedoe. Meestal gaat het hier om vooroordelen die dan op een commerciële wit-zwart wijze worden omgeschreven : „De conferentie van de bekrachtiging der grenzen (voor de oostlanden) tegen de mensenrechten (voor het westen)”.

Andere staan uiterst miskennend of minimaliserend tegenover de bereikte resultaten terwijl hypocrisie en machiavellisme in de laarzen van de socialistische landen wordt geschoven. En vermits veel van deze krachten dikwijls het gros van de pers en soms van andere mass-media in handen hebben, is het bijna vanzelfsprekend dat vanuit die toch machtige hoek, wat de beïnvloeding van de publieke opinie betreft, meer zwart dan grijs of wit is verschenen. Dit in tegenstelling met de socialistische landen waar de mass-media van de CEVS een ware vedette

hebben gemaakt met wellicht wat te veel bloemetjes voor westerse ogen. Maar zelf als men interpreteert dat de Conferentie vooral een zaak van deze landen is geweest en geworden, dan zou vanwege de westerse pers een stuk meer oprechte belangstelling en inspanning vragende deskundigheid en objectiviteit de idee van de vreedzame coëxistentie in wederzijdse afhankelijkheid een goede por in de rug hebben kunnen geven. Dit alles veronderstelt daarom nog niet een houding van naïviteit of het aan de kant leggen van het op een „vreedzame maar ook deugdelijke wijze met mekaar in de clinch te gaan”.

3. Tenslotte is er de grote massa in de westelijke landen die, om verschillende redenen, vrij onverschillig is gebleven bij dit historisch gebeuren, verhoogd door het feit dat de top van Helsinki midden in de vakantieperiode viel maar vooral door wat reeds hoger werd gezegd de zwakke en eenzijdige rol van de mede-opiniemakers : pers - radio - T.V.

4. De tekst van de Slotakte. Een eerste spijtige vaststelling daarbij is te moeten zien dat er ook op dit gebied een groot onevenwicht is tussen oost en west. Voor de slotzitting werd wel eens beweerd „ze gaan daar in de socialistische landen niet te veel van publiceren want er zullen heel wat dingen in de tekst staan die ze daar niet graag onder de ogen van hun „volgelingen” wens te brengen. En nu zien we dat naast de schaarse berichtgeving in het westen, ook de tekst van de Slotakte in bijna alle landen een zwakke en laattijdige beurt (in België hebben we het Staatsblad van 21 januari 1976 moeten afwachten) heeft gekregen.

Terwijl we aan het eind van de akte kunnen lezen “De tekst van deze Slotakte zal worden gepubliceerd in iedere deelnemende Staat, die deze zal verspreiden en hieraan de grootst mogelijke bekendheid geven”.

Als we daartegenover de verspreiding in miljoenen exemplaren binnen de oostlanden zien dan moeten we objectief toegeven dat er inderdaad nog een situatie van groot onevenwicht bestaat.

Wat de inhoud betreft, hoe kan het anders, doet het allemaal nogal diplomatisch aan en zitten er nog een reeks van vage algemeenheden zoals bv. bij de „Vertrouwenwekkende maatregelen”. Ook de afwezigheid van bepaalde aspecten die duchtig besproken zijn geworden, zoals bv. het Zwitsers voorstel dat een concreet systeem voorzag om op vreedzame wijze de geschillen te regelen.

WERK OP DE PLANK

Er is dus nog werk op de plank om het document kenbaar te maken en het op zulke wijze voor te stellen dat het voor het ruime deel van de publieke opinie beter verstaanbaar wordt. Daar wordt ten andere door het Comité van de E.V.S. aan gewerkt.

Maar het belangrijkste blijft toch om nu verder door te gaan met de concrete realisaties op basis van de Slotakte. Alleen als het grote deel van de publieke opinie zal gaan inzien dat het menens is en dat een aantal nieuwe dingen mogelijk zijn geworden, zal er meer geloof groeien in de nieuwe tijden die men na deze C.E.V.S. normaal zou mogen verwachten. Hierbij zullen staatsverantwoordelijken, politici en diplomaten hun onvervangbare rol moeten spelen. Maar eveneens - en laten we hopen met nog meer inzet dat in het verleden - zullen krachten van de publieke opinie zich moeten samenbundelen om door hun aanpak onafgezien hun levens - of wereldbeschouwelijke overtuiging - en dan liefst een stap voor de officiële initiatieven te bewijzen dat er ten allen kante in Europa op een nieuwe wijze kan worden samengewerkt voor alles wat de veiligheid, de verstandhouding en de vrede dient.

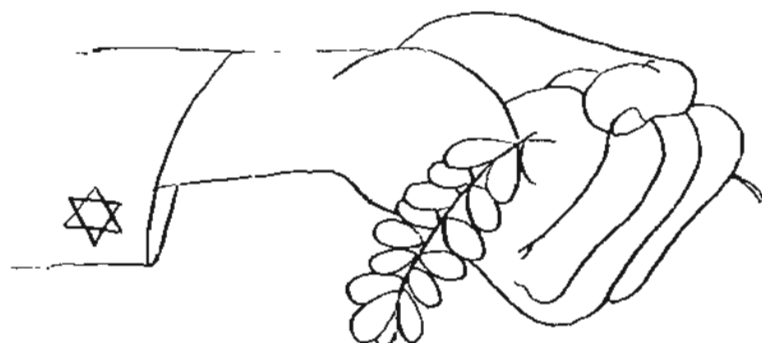
Ondertussen hebben zich binnen en buiten Europa nieuwe feiten voorgedaan die invloed hebben op de verdere ontwikkeling van de C.E.V.S. Het zou een speciale bijdrage vragen om daarop dieper in te gaan.

Soms hebben ze gunstige invloed uitgeoefend maar meestal liggen ze toch nog in het ongunstige vaarwater.

Het is duidelijk dat er zich nog ongevallen onder-de-weg zullen voordoen, maar zolang deze geen fundamentele afbreuk doen aan de globale politieke wil om de veiligheid en de samenwerking onomkeerbaar te houden, blijven we op de goede baan.

Moge dank zij deze nieuwe aanpak en de nieuwe mogelijkheden die daaruit voortvloeien het Europa van nu nog beter zijn zending nakomen ten overstaan van de dienst aan de zaak van de vrede en de sociale rechtvaardigheid in de wereld.

R. DE GENDT.

VISIES OP DE BUITENLANDSE POLITIEK VAN EMILE VANDERVELDE

De actie van Emile Vandervelde op internationaal vlak, of eerder zijn opvattingen inzake buitenlandse politiek, ontwikkelen zich op drie onderscheiden terreinen die relatief begrensd zijn : de periode voor de eerste wereldoorlog, de vier jaren van het conflict en, tenslotte, de periodes van de heropbouw en van de verslechtering van de algemene situatie.

Voor 1914, heeft Vandervelde geen enkele ministeriële verantwoordelijkheid ; hij bekleedt een vooraanstaande plaats in de Socialistische arbeidersinternationale en zijn deelname aan de heftige debatten omtrent socialistische samenwerking met vertegenwoordigers van de burgerij in het raam van een regeringscoalitie, in verband met de dreigende oorlog, is intens en ononderbroken. In België, heeft hij een marginale positie ingenomen met betrekking tot de wensen van de meerderheid van de leden van de terugname van de onafhankelijke staat Congo.

Aan de andere kant schrijft hij in verband met deze periode : „mes relations en pays étrangers se limitèrent, ou à peu près, aux seuls milieux socialistes”. (1)

In feite situeren zijn bezigheden zich praktisch uitsluitend in het kader van de Internationale ; de versterking van de banden die de arbeiderspartijen verenigen - of zouden moeten verenigen ! - krijgen zijn volle aandacht : in zijn ogen zijn dit prioritaire doelstellingen. Het is in deze optiek dat hij Lenin Trotsky en Mussolini ontmoet en praat met „à peu près tous les hommes en vue de l'Europe Socialiste”. (2)

Het is dus niet mogelijk, voor deze jaren, een door Vandervelde gevoerde buitenlandse politiek te definiëren, omdat zijn opvattingen nauw samenvallen met de resoluties gesteund in de Congressen van de socialistische Arbeidersinternationale. Het uitbreken van de wereldoorlog in juli/augustus 1914 en de verovering van België door de troepen van Willem II veroorzaken bij Vandervelde een psychologische schok waarvan we later, regelmatig de sporen, in één of andere vorm trouwens, zullen zien opduiken.

Het is noodzakelijk om hier een onderscheid te maken waarvan de belangrijkheid de lezer zeker niet zal ontgaan. Vandervelde heeft steeds geweigerd, zelfs tijdens de meest tragische uren van de oorlog, om het Duitse volk te verwarren met het burgerlijk militarisme, waarvan het de prooi is. „Pour les socialistes de l'Europe Occidentale, la défaite, je ne dis pas de l'Allemagne, que nous aimons et que nous admirons, mais de l'Empereur allemand, est une question de vie ou de mort”, schrijft hij in een telegram aan de Russische socialisten op 11 augustus 1914, getekend : „Vandervelde, délégué du Parti Ouvrier Belge au Bureau Socialiste International et depuis le jour de la déclaration de guerre, Ministre d'Etat”. (3)

Deze houding, die de zijne zal zijn tijdens de vredesbesprekingen en de vele na-oorlogse gebeurtenissen, zal hem heftig verweten worden door zijn tegenstanders - en ze waren talrijk - die hem herhaalde malen

zullen verwijten betrekkingen te hebben met de vijand van gisteren. Niettemin moet men zich herinneren dat Vandervelde niet in Stockholm was in 1917, m.a.w. de dialoog weigerde met de Duitse „kameraden” gedurende de vijandelijkheden. Men weet dat in verband hiermee Camille Huysmans, secretaris van het bureau van de Socialistische Internationale, die deze conferentie had bijgewoond, een blaam kreeg van de Algemene Raad van de Belgische Arbeiderspartij ; in werkelijkheid waren Koning Albert en de Belgische regering waarvan Emile Vandervelde lid was in Le Havre afgesproken dat de toekomstige kamervoorzitter aan de gesprekken zou deelnemen.

Om vertrekend daarvan te bevestigen dat Vandervelde in de buitenlandse betrekkingen een zekere voorzichtigheid en een zin voor evenwicht beoogde aan de dag te leggen, is slechts één stap die menigmaal door specialisten gezet werd. Voor de „Patron”, meer dan voor wie dan ook, was de politiek de kunst van het haalbare ; het hoeft niet gezegd dat alleen de geschiedenis over deze houding zal oordelen, en ze met een passende sereniteit zal goedkeuren of betreuren.

*

*

*

Tijdens de vele vooroorlogse debatten, stond Vandervelde vele malen aan de zijde van Jaurès in de strijd ter voorkoming van de oorlog, zelfs indien hun beider opvattingen over bepaalde interpretaties anders was. En anderzijds, werd door het ontketenen van de vijandelijkheden, zijn overtuiging met betrekking tot de schuld van het militarisme en het Duits imperialisme versterkt zonder nochtans zoals wij reeds schreven zijn vertrouwen in het volk van boven de Rijn te schokken. Het is duidelijk dat zijn bewondering voor de machtige organisatie van de sociaal-democratie, zijn nauwe betrekkingen met Karl Kautsky en andere leiders, alsmede de plaats die het Duits socialisme innam in de Socialistische Arbeidersinternationale een geheel vormden dat Vandervelde obstinaat weigerde te verwaarlozen of te vergeten, om niet te spreken van het te bestrijden of het te haten. Anderzijds kende hij grondig de praktisch onbeperkte macht van het proletariaat en de uitzonderlijke economische en industriële rijkdom van het land van Goethe. Het is dat wat hij in de Kamer van Volksvertegenwoordigers uitdrukte met de woorden : „Je n'hésite pas à le dire très haut, ceux-là se feraient de dangereuses illusions qui tiendraient pour possible de forcer indéfiniment un peuple riche et fort à être désarmé, unilatéralement, obligatoirement, dans une Europe où ses anciens adversaires resteraient armés jusqu'aux dents”. (4)

Want dit was het knelpunt, en Vandervelde was er zich van bewust. Toen hij zijn handtekening plaatste onder

de akkoorden van Locarno (5), volgens dewelke Frankrijk, België en Duitsland zich ertoe verbonden, wat er ook mocht gebeuren, niet meer naar de wapens te grijpen, voelde hij het gevaar van een onevenwichtige bewapening in een Europa dat niet van haar verwondingen genas zeer goed gaan. Zo zegt hij dan ook „les traités ne seraient qu'une promesse sans lendemain s'ils ne devaient avoir pour conséquence la réunion prochaine et l'aboutissement heureux de cette conférence pour la réduction des armements qui sera, qui doit être désormais, au premier plan des préoccupations de tous”. (6)

Vijftig jaar later, na de harde ervaring van de feiten, kan men zich natuurlijk verwonderen over de contradicties die de zogezegde akkoorden „van Locarno” inhielden. Want indien deze laatste de oude tegenstanders op gelijke voet plaatsten, tenminste voor wat de verplichtingen betrof, impliceerden ze toch het behoud van de clausules van het Akkoord van Versailles en de geannexeerde akkoorden ; wat een zwakke, onstabiele, zelfs onlogische situatie betekende, die naargelang de evolutie van het interne regime van de betrokken naties voor omkering vatbaar was.

Maar in 1926 was het een oplossing voor het probleem van de veiligheid en geen enkele andere oplossing leek voor de verschillende partijen aanvaardbaar.

De situatie was in wezen zeer veranderlijk. Naar de woorden van Schopenhauer : „Enkele maanden zijn soms voldoende opdat een paradox een gemeenplaats zou worden”. Wat gisteren uitgesloten was leek vandaag heel natuurlijk. Maar deze mogelijkheid was zeer beperkt. Men moest met de beschikbare materialen bouwen, zelfs indien deze „weerwraak” intenties of andere verhulden. Welke zijn trouwens de akkoorden die slechts de beschreven materie dekken ? Zijn ze niet in de meeste gevallen, instrumenten om nieuwe zo voordelig mogelijke posities voor te bereiden ?

Wat er ook van zij, eertijds, keurde het Belgisch Parlement de politiek van de Minister van Buitenlandse Zaken goed en „Locarno” werd het symbool van een zekerder en solieder vrede. Deze was voorbijgaand, dat weet men

al te goed, maar de intenties van Vandervelde, door deze akkoorden in naam van België te tekenen, beantwoordden aan de vreedzame traditie van het land en lagen helemaal in de lijn van de Socialistische Internationale. En in het rapport over de internationale relaties van het 37ste jaarlijkse Congres van de BWP 5,6 en 7/6/1926, leest men : „Avec les socialistes du monde entier, nous nous sommes réjouis de l'issue de cet événement historique qui constituait un acheminement évident vers la politique préconisée par l'Internationale Ouvrière à chacun de ses congrès, depuis la guerre”. (7)

Waar de buitenlandse politiek van Vandervelde inzake Locarno de quasi unanieme goedkeuring wegdroeg, was dat niet zo met betrekking tot zijn houding t.o.v. de Belgische territoriale concessies in China.

Vanaf het ogenblik dat men zijn intentie om dat stuk gebied aan de wettige regering terug te geven kende, protesteerde de pers luidruchtig. Maar Vandervelde hield voet bij stuk, temeer daar Koning Albert hem zonder beperkingen steunde. De brief van een zeer hoog denkgelalte, die de Soeverein aan zijn minister van Buitenlandse Zaken bij deze gelegenheid schreef, is gekend, en het is niet nodig het nogmaals te vermelden. (8)

*

*

*

Als besluit kunnen wij bevestigen, dat Vandervelde een socialistisch Minister van Buitenlandse Zaken was : dat hij in de internationale vergaderingen en besprekingen nooit de objectieven van het socialisme uit het oog verloor ; niettemin, de soepelheid van geest die hem tot een groot diplomaat maakte, steide hem in staat zich een weg te banen doorheen alle hindernissen en gevaarlijke hinderpalen opeengestapeld door de tegenstellingen en tegengestelde belangen van de kapitalistische wereld, vervolgens door de meest moorddadige oorlog die de wereld ooit gekend heeft. Zo heeft hij zowel zijn partij, zijn land, de vrede als de veiligheid gediend.

Robert ABS.

- (1) Souvenirs d'un militant socialiste. Editions Denoël - Paris - 1939.
„mijn betrekkingen met vreemde landen beperkten zich, of ongeveer, tot de socialistische kringen”.
- (2) op. cit.
„met ongeveer alle opmerkelijke figuren uit het Socialistisch Europa”.
- (3) La Nation Belge - 16 september 1924.
„Vandervelde, vertegenwoordiger van de B.W.P. in het Bureau van de Socialistische Internationale en sinds de dag van de oorlogsverklaring, minister van State.
- (4) Parlementaire Annalen - 17 november 1925.
„Ik aarzel niet om het luidop te zeggen, dat diegenen die het voor mogelijk zouden houden een rijk en krachtig volk onbeperkt, eenzijdig en verplicht ongewapend te houden in een Europa waar haar vroegere vijanden tot de tanden gewapend zouden blijven, zich gevaarlijke illusies zouden maken”.
- (5) 5 - 16 oktober 1925.
- (6) „De akkoorden zouden slechts een belofte zonder gevolg blijven indien ze niet de spoedige bijeenroeping van de conferentie voor bewapeningsvermindering tot gevolg zou hebben alsmede de gelukkige afloop ervan, die voor eenieder op het voorplan van de bekommernissen moet staan”.
- (7) „Samen met de socialisten van de ganse wereld hebben wij ons verheugd over de uitkomst van deze historische gebeurtenis die een duidelijke evolutie betekent naar de politiek die op elk Congres van de Arbeidersinternationale werd benadrukt”.
- (8) „In Memoriam” in „La dépêche” (Toulouse’ - 26/2/1935).

PERSBERICHT

OPERATIE UNCTAD IV BASISDOSSIER, DEEL 1 EN DEEL 2

Zoals bekend vindt elke vier jaar een konferentie van de UNCTAD plaats.

De laatste maal in 1972 te Santiago. Deze keer zal het in mei zijn van 1976 en wel te Nairobi (Kenia).

Het Comité OPERATIE UNCTAD IV dat de jongste maanden tot stand kwam en allerlei groepen, organisaties en personen groepeerd, doet een oproep tot iedereen om zich in het voorjaar van 1976 in te zetten voor een *kampagne van voorlichting en bewustwording* van de publieke opinie, alsmede *beïnvloeding* van de overheid in het kader van de voorbereiding van UNCTAD IV.

Het comité geeft een basisdossier uit dat in twee delen bestaat.

In het *eerste deel* zijn enkele hoofdgedachten neergelegd voor een *totaalvisie* op al de problemen van ontwikkelingssamenwerking waarin geprobeerd wordt de samenhang ervan te benadrukken.

Vanuit deze totaalvisie wordt ook een visie geformuleerd op UNCTAD zelf. Het is duidelijk dat deze visie zijn grondslag vindt in, en aansluit op, de nieuwe inzichten in ontwikkelingssamenwerking zoals deze zich de laatste jaren beginnen te ontwikkelen.

Het *tweede gedeelte* geeft een aantal concrete actiepunten welke door de deelnemers aan operatie UNCTAD IV tot nog toe werden opgezet.

Deel II geeft ook de politieke stellingname van de actie in een aantal zo concreet mogelijke eisen op het gebied van het Belgisch beleid met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking.

Beide dossiers zijn te bekomen (per deel 40 fr.) bij het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking, Kruidtuinstraat 67-75, 1030 Brussel, 02/ 218.31.67 of : Uitgeverij Alternatief, Schreursvest 63, 3030 Heverlee, 016/ 22.91.93.

OPERATIE UNCTAD IV POLITIEKE STELLINGNAME (samenvatting)

Het *Politiek Manifest* van OPERATIE UNCTAD IV telt een inleidend hoofdstukje waarin de voornaamste elementen worden gegeven voor een NIEUWE INTERNATIONALE EKONOMISCHE ORDE (NIEO) zoals het comité OPERATIE UNCTAD IV die wil. Deze elementen worden daarna gekoncretiseerd in een aantal afzonderlijke delen :

- 1) Grondstoffen,
- 2) Industrialisatie,
- 3) Multinationale ondernemingen,
- 4) Internationale handel,
- 5) Herstructurering (in België),
- 6) Financiële en technische samenwerking, monetaire

- problemen,
7) Voedselproblematiek,
8) Bewapening.

Als grondslag voor een NIEO ziet het manifest de volledige *emancipatie* van de bevolkingen van alle landen als leidraad voor sociale en economische ontwikkeling. Onder dit begrip emancipatie wordt verstaan : de mate waarin individuen en groepen van individuen in een samenleving deelnemen aan de besluitvorming *en* aan de controle op de uitvoering van de besluiten in die samenleving, zowel op economisch, politiek, sociaal als cultureel vlak.

Vanuit deze emancipatie dient de gehele bevolking van elk land deel te nemen aan het sociaal welzijn van een land als vrucht van een gezonde economie (en niet andersom zoals in onze streken).

Dit begrip is gekozen tegenover de alom gebruikte uitdrukking „sociaal-economische ontwikkeling”, een uitdrukking die te dikwijls misbruikt wordt en die op zichzelf niets zegt over de *aard* van de ontwikkeling welke in een land plaatsvindt.

Volgens het manifest is de emancipatie van de mensen zélf noodzakelijk om de krachtlijnen van een NIEO te kunnen verwezenlijken, als daar zijn :

- Erkenning van het onvervreemdbaar recht van ieder mens op bevrediging van de *basisbehoeften* : voeding, kleding, huisvesting, zinvolle arbeid, onderwijs en gezondheidszorg ;
- Einde van buitenlandse inbreuk op de uitbating van grondstoffen ;
- Einde van de verspilling van natuurlijke en menselijke hulpbronnen ;
- Einde van economische en militaire overheersing ;
- Einde van de wapenwedloop, de wapenproductie, de wapenhandel ;
- Rechtvaardige handelsstructuren waarin het begrip *wederzijdse afhankelijkheid* niet mag dienen tot versluiering en voortzetting van onrechtvaardige structuren maar gelijkwaardige partners veronderstelt.

Uitgaande van dit algemeen beginsel eist het manifest dat België nu eindelijk eens het HANDVEST VAN DE EKONOMISCHE RECHTEN EN PLICHTEN VAN STATEN zou aanvaarden.

Dit Handvest werd eind 1974 in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aanvaard onder druk van de ontwikkelingslanden (Groep van 77), onder groot verzet van de rijke landen (België stemde uitdrukkelijk tegen).

Het manifest eist ook dat België binnen de Europese Gemeenschap een positieve rol zou spelen en zich niet altijd zou verschuilen achter de zwakke E.E.G.-standpunten.

Met betrekking tot de *basisprodukten* eist het manifest dat België het globale UNCTAD-grondstoffenakkoord ondersteunt. Tot nog wenst België immers alleen maar akkoorden over afzonderlijke grondstoffen te sluiten. Met betrekking tot *industrialisatie* moet België de *Verklaring van Lima* in zijn geheel onderschrijven. Hierbij komt ook nog de technologie-overdracht : België moet erkennen dat technische kennis een *gemeenschaps-goed* is en niet een handelsgoed, en dat deze kennis niet mag worden gemonopoliseerd door het rijke westen. De bestaande internationale wetgeving dient in dit licht te worden gewijzigd en er dient bovendien een internationale kode voor technologie-overdracht tot stand te komen.

Zo een kode dient er ook tot stand te komen voor het gedrag van de *multinationale ondernemingen*. Die gedragskode moet dan wel bindend, effectief en afdwingbaar zijn, anders komt er nog niets van terecht.

Daartoe dient de UNCTAD veel sterkere bevoegdheden te krijgen. België zou ook moeten inzien dat het gaat om industrialisatie *van en door* de ontwikkelingslanden zelf en dus niet om bevordering van de Belgische industriële nijverheid onder het mom van ontwikkelingssamenwerking. De *internationale handel* en de internationale handelsstructuren dienen minder onrechtvaardig en de internationale handelsstructuren dienen te verwezenlijken doel in een NIEO.

Handel moet in de eerste plaats gebeuren tussen landen die economisch even sterk zijn : dus tussen de ontwikkelingslanden onderling.

In de praktijk worden, onder druk overigens van de ontwikkelingslanden zelf, vooral de handelsbelemmeringen in de Noord-Zuid-handel opgeheven. Het manifest eist dat deze Noord-Zuid-handel slechts wordt bevorderd voor zover dit de emancipatie-doeleinden ondersteunt en niet voornamelijk ten goede komt aan de belangen van heersende elites of multinationale ondernemingen. Een en ander brengt met zich mee, de noodzakelijke *herstructurering van België* zelf. Een herstructurering die, volgens het manifest, in de eerste plaats gebaseerd dient te zijn op volledige tewerkstelling via zinvolle arbeid en niet, zoals nu het geval is, uitsluitend op rendabiliteits-overwegingen.

Het manifest eist dat de werkzaamheden van de werkgroep „Internationale Arbeidsverdeling“, welke door minister Van Eyslande is ingesteld, openbaar zijn. Wat betreft de *financiële en technische bijstand*, de *schuldenlasten* en de *monetaire zaken* wordt in het manifest geeist dat België zijn hulp nu eindelijk en daadwerkelijk zou moeten opvoeren tot de internationaal overeengekomen 0,7 procent van het Belgisch Bruto Nationaal Inkomen. Bovendien mag België geen voorwaarden (voornamelijk op het gebied van de besteding van het hulpbedrag) aan de hulp verbinden. België dient zeer actief mee te werken aan voorstellen om de overmatige *schuldenlast* van vele ontwikkelingslanden te verlichten. België dient ook zeer actief het ontstaan van deze overmatige schulden tegen te gaan. België dient hiertoe zeer strenge controle-maatregelen door en voor de Nationale Delcredere Dienst op te stellen (deze verzekert exportkredieten van de Belgische privé-nijverheid).

De oorzaken van de *inflatie* waarvan alle landen zo te lijden hebben liggen volgens het manifest in de eerste plaats bij de rijke landen en moeten dus in de eerste plaats en vooral hier worden aangepakt.

Daarenboven dient de Belgische regering er actief aan mee te werken dat de ontwikkelingslanden binnen het Internationaal Monetair Fonds nu eens eindelijk werkelijk kunnen deelnemen aan het *monetaire* besluitvormingsproces.

Wat betreft de *voedselproblematiek* : de wereldvoedselkrisis dient nooit en te nimmer worden gebruikt als politiek wapen.

De voedselproductie in de ontwikkelingslanden zelf moet zeer dringend worden opgevoerd. België (en de E.E.G.) dienen daartoe middelen vrij te maken. Bovendien wordt het tijd dat nu eindelijk eens de besluiten van de Wereldvoedselkonferentie worden uitgevoerd zoals : een effectief internationaal voedselhulpprogramma, een goed gevuld internationaal fonds voor landbouwontwikkeling, een wereldvoedselraad met *echte* bevoegdheden en tenslotte de tot standkoming van internationale voedselvoorraden. Veel van de beschikbare landbouwgrond in de ontwikkelingslanden wordt niet gebruikt voor levensnoodzakelijke voedselprodukten maar voor luxe-landbouwprodukten die naar de rijke landen (België) worden uitgevoerd. De opbrengsten komen te dikwijls ook niet ten goede aan de arme boeren of aan de bevolking maar aan rijke elites of westerse ondernemingen.

België dient er aan mee te helpen dat deze toestand wordt tegengegaan. Wat de rijke landen zelf betreft : binnen de Europese Gemeenschap (België) mag geen grond meer aan de landbouw worden onttrokken, met name niet door middel van wegeaanleg en verkaveling voor industriële doeleinden of woningbouw.

Bovendien dient, ook in België de produktie en het gebruik van *vlees* te worden afgebouwd en verminderd omdat dit een overmatige en mondiaal onrechtvaardige voedselverspilling oplevert.

Tenslotte spreekt het manifest zich uit over de *wapenproductie*, de *wapenhandel* en alles wat met *militaire* doeleinden te maken heeft. Konkreet : elke vorm van produktie, handel, handelsuitbreiding, bijstand, vervoer en doorvoer van produkten welke voor militaire doeleinden zijn bestemd, brengt de wereldvrede in gevaar en dient als zodanig afgebouwd, verminderd en streng gereguleerd te worden. België dient zeer actief hieraan mee te werken.

Een en ander mag wellicht verafgelegen, utopisch en praktisch onhaalbaar voorkomen, maar ik wil iedereen die zich uitspreekt voor een NIEUWE INTERNATIONALE EKONOMISCHE ORDE, daarbij inbegrepen de Belgische Regering, uitdagen om met minder ver gaande voorstellen voor de dag te komen die toch een oplossing garanderen voor de grote problemen van onze tijd die tot nu toe op geen enkele internationale konferentie konden worden opgelost.

Maart 1976,
Ernst GULCHER.

Centraal Amerika

PUERTO RICO : DE HEIMELIJKE KOLONIE

In de meeste landen van Latijns Amerika zijn de Verenigde Staten erin geslaagd hun economische overheersing te verbergen achter een scherm van nationale onafhankelijkheid, steunend op een lokale burgerij of op dictatoriale regimes. Het is overbodig hiervan voorbeelden te citeren, het is gewoon voldoende enkele landen op te sommen zoals o.a. Chili, Uruguay, Brasil, Haïti en noem maar op, om deze toestand duidelijk te illustreren.

Het geval van Puerto Rico is hierbij een uitzondering in die zin dat het woord „kolonie“ hier in zijn klassieke betekenis moet gebruikt blijven.

De Amerikaanse overheersing.

Het Amerikaanse koloniale gezag over Puerto Rico gaat terug tot 10 december 1898, toen het eiland, krachtens het vredesverdrag van Parijs, dat een einde moest maken aan de Spaans-Amerikaanse oorlog, samen met Cuba en de Philippijnen door Spanje aan de VS werd overgedragen.

Nadat het door mariniers was bezet kreeg het eiland in 1900 een burgerregering, waarvan de leden werden aangeduid door de Amerikaanse president.

In 1917 werd een „gekozen“ volksvertegenwoordiging ingesteld en kregen de Portoricanen de Amerikaanse nationaliteit. Tot 1953 werd de koloniale status van het eiland door niemand betwist. In dat jaar deelden de VS aan de Verenigde Naties mee dat de „Grondwet van Puerto Rico“ van kracht werd, waarbij het eiland een **vrije geassocieerde staat** werd. Puerto Rico heeft als „heimelijke kolonie“ nooit de kans gekregen zich over zijn eigen toekomst uit te spreken. De verkiezingen en het in 1969 georganiseerde referendum over de toekomst van het eiland vonden plaats onder de strikte controle van de Amerikaanse regering, met toezicht ter plaatse door een omvangrijke leger- en politiemacht.

De veramerikanisering van de cultuur.

De overheersing van de VS uit zich op alle gebieden. Vanaf het begin van de kolonisatie werd het Engels, ten koste van het Spaans, de moedertaal van de Portoricanen, tot officiële taal verklaard. De weerstand van de bevolking, met een hoogtepunt in heftige studentenrellen o.m. in 1915, verplichtte de Amerikanen het Spaans in ere te herstellen, hoewel het Engels op de scholen een verplicht vak bleef.

Niettegenstaande deze poging tot de kulturalisatie werd het nationalistisch bewustzijn van de Portoricanen steeds sterker. Het streven naar totale onafhankelijkheid kwam herhaaldelijk tot uiting in heftige botsingen met het Amerikaanse koloniale gezag. In 1935 werden demonstrerende studenten op de universiteit van Rio Piedras bloedig uiteengeslagen. In 1950 brak een volksopstand in

de stad Jayuya en werd de Republiek Puerto Rico uitgeroepen : de Amerikaanse luchtmacht maakte een einde aan deze opstand door het bombarderen van Jayuya en de omliggende dorpen, wat talloze mensen het leven kostte.

Zo is de ganse geschiedenis van Puerto Rico gekenmerkt door talloze opflakkingen van het gevoel van nationale onafhankelijkheid en verzet tegen de Amerikaanse overheersing, telkens bloedig onderdrukt door de VS-troepen.

Economische overheersing.

Rond 1950 begonnen Amerikaanse multinationale ondernemingen het eiland om te vormen tot een industriële vuilnisbelt. Sterk milieuvervuilende industrieën - zoals chemische, petrochemische en farmaceutische - werden op Puerto Rico gevestigd. Dit versterkte nog de reeds bestaande tendens naar industrialisatie, waardoor de traditionele landbouwbevolking beroofd werd van haar gronden.

Op dit ogenblik moet praktisch alle voedsel ingevoerd worden uit de VS. Door de grote winstmarges en de hoge transportkosten liggen de voedselprijzen heel hoog (zij stijgen jaarlijks met ongeveer 33 procent).

Aangezien de ingeplante industrieën sterk zijn geautomatiseerd en enkel werkgelegenheid scheppen voor technisch hooggekwalificeerde arbeidskrachten, worden deze laatsten gerekruteerd in de VS (slechts 1 procent van de bevolking is in deze bedrijven tewerkgesteld). De lokale werkloosheid groeit dramatisch aan : op dit ogenblik is 30 procent van de beroepsbevolking werkloos. Daarnaast emigreerde 40 procent van de bevolking (2 miljoen mensen) naar de VS op zoek naar werk, waar zij meestal minderwaardige baantjes krijgen en in beroerde omstandigheden leven in „kolonies“ in de grote steden.

De algemene recessie heeft de economische toestand nog verergerd. Vele emigranten komen terug naar Puerto Rico, waardoor het werkloosheidscijfer nog vergroot. Om in leven te blijven krijgt 70 procent van de bevolking „voedselbonnen“, verstrekt door het Amerikaanse ministerie van Landbouw. Dit zijn dan de mensen, die volgens de officiële Amerikaanse normen onder de armoedegrens leven.

De economische overheersing door de VS wordt het best verduidelijkt door enkele cijfers : de bedrijven zijn voor 81 procent in de handen van Amerikaans kapitaal, de vliegtuigmaatschappijen voor 100 procent, de verzekeringen voor 90 procent, de banken voor 60 procent. 88 procent van de investeringen komen van het buitenland, 81 procent van de werkplaatsen en 90 procent van de industriële exportproducten zijn geschapen door buitenlandse bedrijven. Dit kleine eiland van 9000 km² neemt de vijfde plaats in op de lijst van Amerikaanse exportmarkten en wordt kwa VS-investeringen in het Ame-

rikaanse werelddeel slechts geklopt door Canada. De Portoricaanse arbeider krijgt slechts 30 procent van het salaris van een Amerikaanse arbeider, terwijl de kosten van levensonderhoud op Puerto Rico 30 procent hoger liggen dan in de VS en de inflatie meer dan 12 procent per jaar bedraagt (eveneens hoger dan in de VS). 20 procent van de bevolking verdient 51 procent van het nationale inkomen, terwijl de armste 20 procent slechts 5 procent daarvan voor haar rekening neemt.

Massale sterilisatie van vrouwen.

Het hoge cijfer werklozen wordt door de koloniale bezetters uitgelegd door de zgn. overbevolking. Door middel van breedopgezette geboortebepercingscampagnes wordt misbruik gemaakt van het lage ontwikkelingspeil van de bevolking, die zich in vele gevallen, onder morele en economische druk laat overtuigen dat sterilisatie de beste manier is om te voorkomen dat je met een huis vol kinderen komt te zitten.

Maar dat het niet slechts om de bestrijding van de werkloosheid gaat wordt duidelijk wanneer men weet dat vrouwen een belangrijke bron van de goedkope arbeidskracht vormen. Meer dan 57 procent van alle werknemers in de lichte industrie bestaat uit vrouwen, die gemiddeld 28 procent minder verdienen dan hun mannelijke collega's. Geen kinderen krijgen is dus de meest efficiënte manier om een vrouw in het goedkope arbeidsproces ingeschakeld te houden.

Militaire bezetting.

Ook militair-strategisch is Puerto Rico zeer belangrijk voor de Verenigde Staten. Hier hebben de VS hun grootste militaire basis in dit deel van de wereld gevestigd, die ruim 10 procent van het beschikbare bouwland in beslag neemt. De basis omvat o.a. trainingskampen voor anti-guerilla-oorlogsvoering, vliegvelden waar B-52 bommenwerpers zijn gestationneerd en uitgebreide raketinstallaties. Vanuit deze basis hebben de Amerikanen in 1954 en 1965 hun militaire operaties uitgevoerd tegen resp. Guatemala en de Dominikaanse Republiek. Ook werden van hieruit kontrarevolutionaire acties tegen Cuba ondernomen.

Stijgend verzet.

In het binnenland.

De zeer slechte economische situatie is er de oorzaak van dat er op Puerto Rico zeer grote sociale spanningen heersen. Stakingen zijn aan de orde van de dag, terwijl in toenemende mate aanslagen worden gepleegd op Ameri-

kaanse bedrijven en instellingen. Deze acties worden gesteund door de nationalistische vakbonden en de Socialistische Partij van Puerto Rico, de PSP, die steeds meer aanhang krijgt en steeds militanter wordt onder de leiding van Juan Mari Bras, huidig secretaris generaal van de PSP.

Internationaal.

De steeds groter wordende invloed van de derde wereld in Verenigde Naties heeft als resultaat dat de koloniale overheersing van de VS op Puerto Rico steeds meer aan de kaak gesteld wordt tijdens de zittingen van de VN. Tijdens de tweede zitting van het Bertrand Russell Tribunal (te Brussel in januari 1975) kregen verschillende getuigen het woord om de kulturele misdaden, de milieuvervuilende industriële concentratie en de massale sterilisatie van de vrouwen in Puerto Rico aan te klagen. De VS werden door het Tribunal veroordeeld wegens de flagrante schending van de resolutie van VN inzake decolonisatie.

In september 1975 werd door de Wereldraad voor de Vrede een internationale conferentie samengeroepen te Havana (Cuba) over de onafhankelijkheid van Puerto Rico, waaraan delegaties deelnamen uit 28 landen en van 12 internationale organisaties. De bedoeling van deze conferentie was vooral het scheppen van een internationale solidariteitsbeweging met de onafhankelijkheidsstrijd van het volk van Puerto Rico.

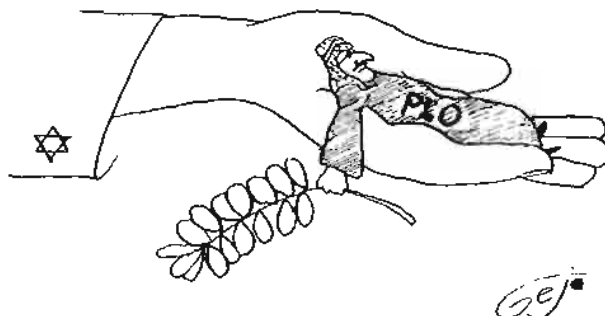
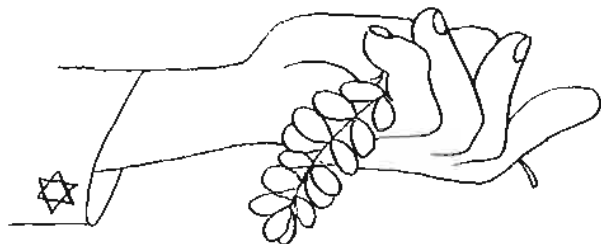
Als besluit zou ik de woorden willen citeren van Jean Maquet (vice-voorzitter van de UBDP-Luik en afgevaardigde op de Conferentie te Havana): „De strijd voor de onafhankelijkheid van Puerto Rico neemt gerechtigd plaats in het hart van alle progressisten“. (in: La Wallonie van 1/10/1975).

Freddy TACK.

Nationaal secretaris van de „Vrienden van Cuba“, v.z.w.

Bronnen :

- Documenten van het Russell Tribunal II.
- Documenten van de Internationale Conferentie voor de Onafhankelijkheid van Puerto Rico te Havana.
- Granma (Cuba).
- Documenten van Prebsa Latina (Cuba).
- Informatie medegegeeld door militanten van de PSP.

CHILE LUCHA LA RESISTENCIA VENCERA!

CHILI-MANIFEST

In 1970 werd Salvador Allende president van Chili.
De vijf partijen van de UNIDAD POPULAR startten hun politiek van
vrettelijke geweldloze structuurherformaties:

de Koöperaties, Chili's voornaamste bron van inkomsten, werden nationaliseerd;
de grote grondbezitters werden onder de arme boeren verdeeld;
de kinderen genoten van gratis onderwijs en gratis gezondheidszorg.

De werkende bevolking organiseerde en mobiliseerde zich rond de linkse
partijen en de basiscomités's.

CHILI WERD EEN VOORBEELD VOOR GANS DE "DERDE WERELD".

Ten tijde van de revolutie was het een uitdaging aan het internationaal kapitalisme.

Terwijl in het parlement veel koetsbare zijden verloren gingen door de rechtse
maatschappij, gaf KISSINGER, achter de schermen, de C.I.A. bevel korte metten
te maken met de stijgende volksmacht, het gevaarlijke voorbeeld.

Hierop volgde de PUTSCH waarna de militaire JUNTA met PINOCHET de regering
overnam.

De conservatieve krachten schakelden zich achter de generaal, volgens dewelke
de sociale en economische politiek van Allende Chili naar de chaos en de
wastheorie voerde.

WAT NEEFT DE JUNTA VAN HAAR BELOFTEN TOTNOEGE VERBODENLIJK?

De INFLATIE bereikte in 1975 425%...

Het stijgen van de prijzen, samen met het bevroren van de loonen, bracht
armoede met zich mee voor de arbeiders, de boeren en de kleine middenstand.
De inflatie dreef wel de WERKLOOSHEID de hoogte in (gemiddelde stijging van
30% in 1975), maar van de aangekondigde economische herleving viel niets te
hopen.

Wat onder Allende werd NATIONALISEERD werd terug afgestaan, meestal tegen
ruime vergoeding, zoals het geval is bij o.a. ANACONDA, KENECOT en I.T.T.
Noord-Amerikaanse multinationals die HONDERDEN MILJOENEN DOLLARS SCHULDVERGOE-
DING kregen voor de nationalisatie.

Sovendien gaf Pinochet 500 MILJOEN DOLLARS meer uit aan BENAPENING dan het
normaal budget had voorzien...

Opas hebben de rijke Europese en Amerikaanse schuldeisers, door bemiddeling
van de WERELDBANK, een lening van niet minder dan 33 MILJOEN DOLLARS van de
Junta coörceren.

Zelfs toemot stemmen de grote internationale instellingen erin tot kredieten
toe te kennen, in tegenstelling tot wat zij onder druk van de wereldopinie
wankelelijk geweigerd hadden.

De systematische terreur, begonnen op 11 september 1973 tegen het eigen
volk, vormt de sociale en economische basis van het huidige regime.

Die terreur is niet enkel tegen de "marxistische strijders" gericht, die
"met de wapen moeten uitgerooid worden", maar breidt zich uit tot sommige
Christendemocraten, tot vertegenwoordigers van de kerk, ja zelfs tot de
middenstand, de nationale burgerij, de militaire officieren...
Daardoor ontstaan er meningsverschillen binnen de junta en komt het tot
verdeelde tussen haar binnen- en buitenlandse aanhang. Twee strekkingen
komen tot stand.

De eerste steekt op de hogere burgerij, op bankiers en financiers die sterke
banden hebben met de multinationale ondernemingen.
feitelijke staat de U.S.A.-regering aan hun zijde, zij het dan op een terug-
houdende wijze.

De tweede steeking richt op de nationale en de kleine burgerij en loopt
steeds minder in de pas van Pinochet.

IS DE JUNTA VANDAAG VOLLEDIG GEISOLEERD?

Diplomatiek, in ruime mate.

Economisch en financieel echter niet. Haar vijanden de multinationals wel voor.

Ten tijde van Allende ging het om KISSINGER.

toen was de ECONOMISCHE SIBOTAGE het werk van een schakelnetwerk INTERNATIONAAL
COMPLIET geleid door de U.S.A.-regering, de C.I.A., de MULTINATIONALS en hoge
financiële kringen in WEST-EUROPA.

DE OPPOSITIE GROEIT TIJDEROEGEN.

De LINKSE CHRISTENDEMOCRATEN hadden van bij het begin al de putsch afgekeurd.
Hun rechtse vleugel, met PUEL aan het hoofd, had Pinochet gesteund met de hoop
zelf zijn plaats in te nemen, van zodra de bloedige karwei opgeklapt zou zijn,
maar nu is er ook in de KERKELIJKE MIDDELEN een duidelijke evolutie waar te nemen.

Nu de meestgrote meerderheid van de bevolking verhoongert, begint de Kerk openlijk
afstand te nemen van de junta....

DE VERDEELDEHEID TAST ZELFS DE MILITAIRE KRINGEN AAN EN DE MEERSTAND NIEMT TOEG.

De geschiedenis heeft ons geleerd dat fascistische dictaturen niet kunnen ver-
hinderen dat socialistische en progressieve krachten zich bundelen.
Dit geldt ook voor Chili.

In weerwil van de bloedige repressie heeft de junta de linkse partijen,
de arbeiders en de boeren niet door de knieën laten gaan.
Ondertijd aan te organiseren ze zich in talloze onafhankelijke verzetcomités's,
en, verborgen, in fabrieken, wijken, universiteiten, hospitaal, zelfs in gevang-
nissen en concentratiekampen.

Er wordt gestreefd naar een verenigd breed front.
Ook BUITEN CHILI helpen de Chileense politieke vluchtelingen actief mee
aan het verzet in het binnenland, en wel onder allerlei vormen.

OOK DE INTERNATIONALE SOLIDARITEIT NEEMT UITBREIDING.

Enkele tijd geleden werd in Athene een INTERNATIONALE CONFERENTIE gehouden
waaronder de wereldwijd aan het Chileense volk krachtig tot uitdrukking kwam.
150 landen met meer dan 400 deelnemers namen er aan deel.

Hieraan verleenden hun medewerking:
vertegenwoordigers van regeringen, politieke partijen, parlementen, vakbonden,
jeugd- en studentenbewegingen, vrouwenorganisaties, religieuze en intellectuel-
ele middelen, Chili comités en officiële delegaties van de partijen van de
Unidad Popular, alsmede een afvaardiging van de "Internationale Onderzoekscou-
missie naar de misdaden van de militaire junta".

Deze Conferentie sluit aan zowel bij de laatste veroordelingen door de UNO
en de uitspraken van het Russisch Tribunal, als bij de rapporten van de
Onderzoekscmissie van het Rode Kruis en van Amnesty International.

Ook in ONS LAND werden er verscheidene manifestaties gehouden tegen de
REPRESSIE, voor de VERLIJTING van de aangehouden Chileense mannen, vrouwen...
en kinderen... voor de hulp aan de vluchtelingen en aan de Chileense Meereland,
zonder te spreken van de grote solidariteitsbetogingen die tienduizende
deelnemers bijeenbrachten.

Nadat in Vlaanderen een coördinatie van activiteiten tot stand is gekomen,
komt het er op aan deze inspanningen opnieuw voor gans België samen te
bundelen, om, intenser dan ooit, een krachtig NEN aan Pinochet toe te
roepen.

Ook in uw streek kan u contact opnemen met bestaande Chili comités en/of op
volgende adressen:

<u>ANTWERPEN</u>	R. De Coninck, Jan Verberlvi 37	1570 Edgewood
<u>BRUSSEL</u>	J. Van Droogenbroeck, Hop Markt	9300 Aalst
<u>DIJLE</u>	J. Mangraebroeck, Utopie 1	2100 Dourne
<u>GENT</u>	F. De Woyst, Gouden Regenstraat 11	9000 Gent
<u>LEUVEN</u>	V. Massart, Maria-Theresiastraat 119	3000 Leuven
<u>MELLE</u>	N. Van Kerckhoven, Lekenmakerstr 170	2800 Mechelen
<u>OSTENDE</u>	A. Vanderhispaille, Rosentank 13	8400 Oostende
<u>VILVOORDE</u>	M. Stroobant, Beeluxelaan 11	1800 Vilvoorde
<u>WASLAND</u>	P. Schroyens, Beeldstraat 22	2700 Sint-Niklaas
<u>TURNHOUT</u>	N. Mouters, Stationstraat 46	2300 Turnhout

OPROEP

Wij richten ons tot de CAUSE BEVOLKING.

Aan de JONGEREN vragen wij meer in het bijzonder:

- gesprekken te organiseren om informatie in te winnen in school- of
clubverband;

- deel te nemen aan Chili-acties en -vanden, of er zelf in te richten.

Aan de ADERLIJNEN, BEZINDEN, INTELECTUELEN om, samen met hun vakbonden
en andere organisaties, van de BELGISCHE REGERING TE EISSEN:

- DE VOLLEDIGE STOPZETTING VAN ALLE WAPENLEVERINGEN AAN DE CHILEENSE
FOLTER-GENERALS;

- HET AFZIELEN VAN ELKE FINANCIËLE HULPVERLENING AAN DE JUNTA;

- HET NIET GILDEN VAN EEN JUNTA-AMBASSADEUR IN BELGIË;

- VOOR EEN VOLLEDIGE WERKLOOSHEID VAN DE RECHTER VAN DE MEERSTAND.

- VERZOEK EEN VOOR DE POLITIEKE ERVANGENEN VAN DE "DINA-GESTAPO".

Coördinatie Vlaanderen voor Chili.

ZUID-AMERIKA

even uw
aandacht voor
Brazilië

Het in 1822 onafhankelijk geworden constitutioneel keizerrijk Brazilië werd in 1889 een federatieve republiek. Van 1930-1945 en van 1951-1954 was Getulio Vargas president ; hij steunde op de arbeiders en het grootgrondbezit. Onder president Juscelino Kubitschek (1956-1961) versnelde de economische ontwikkeling, die tot ernstige financiële moeilijkheden leidde. Zijn opvolger Junio da Silva Quadros trad na 7 maanden uit eigen beweging af. Zijn opvolger Joao Goulart werd op 31 maart 1964 door het leger afgezet. Maarschalk Humberto de A. Castelo Branco werd president tot 15 maart 1967, toen een nieuwe grondwet van kracht werd, die een onmiddellijke hervorming uitsloot. Zijn opvolger, maarschalk Artur da Costa Silva, trad op 30 oktober 1969 af. Generaal Emilio Garrastazu Medici kwam in zijn plaats. Deze wees in juni 1973 gen. Ernesto Geisel als officiële kandidaat voor het presidentschap aan.

OPPERVLAKTE

8.513.965 km² (284 x België)

INWONERS :

101.707.000 (schatting 1973) ; telling 1970 : 93.139.037) = 12 per km².

HOOFDSTAD :

Brasilia

STEDEN :

Sao Paulo 5.924.615, Rio de Janeiro 4.251.918, Belo Horizonte 1.235.030, Recife 1.060.701,

Salvador (Bahia) 1.007.195, Porto Alegre 885.545, Fortaleza 857.980, Belem 633.374, Brasilia 597.492.

BEVOLKING :

Ca. 60 procent blanken, meestal van Portugese, Italiaanse en Spaanse herkomst ; ruim 26 procent mulatten en 11 procent negers ; Indiaanse (minder dan 2 procent) en Japanse minderheden.

RELIGIE :

Ca. 91 procent R.-K., ca. 5 mln protestanten.

STAATSVORM :

Presidentiële bondsrepubliek.

President : generaal Ernesto Geisel. Parlement 2 Kamers.

POLITIEKE PARTIJEN :

Zetelverdeling Kamer (voorlopig) na verkiezingen van 15 november 1974. Arena 198, MDB 166. Er geldt een twee-partijstelsel.

BNP :

41.230 mln dollar US ; 421 dollar US per inwoner (1971).

EKONOMIE :

van de beroepsbevolking werkt 59 procent in de agrarische sektor, 16 procent in de mijnbouw en industrie. De bevolking is gevestigd in de kustgebieden waar ook de landbouw het hoofdmiddel van bestaan, wordt bedreven. Hoewel koffie nog steeds het hoofdgewas is, tracht men van de koffie als monokultuur, met de daaraan verbonden economische onstabieleit, af te komen door ook andere produkten te verbouwen, vnl. katoen, voorts bananen, cacao, sinaasappelen, maniok, suiker, rijst en tabak. De wouden in het noorden leveren hout en rubber. De veestapel dekt nauwelijks meer de binnenlandse behoefte.

Het land is rijk aan delfstoffen, die worden uitgevoerd, maar ook in eigen land worden verwerkt (bijv. metaalindustrie). De industriële produktie ontwikkelt zich snel, vooral de textiel.

PRODUKTIE :

Cacao 185.000 ton, koffie 1.475.000 ton, katoen 673.000 ton, maïs 14.892.000 ton, rijst 7.309.000 ton, tabak 240.000 ton, tarwe 680.000 ton, hout 163,8 mln m³, rubber 25.800 ton, sinaasappelen 3.339.712 ton, bananen 10.470.640 ton, aardolie 8,5 mln ton, steenkool 2.497.000 ton, ijzererts 28.628.000 ton, goud 5.148 kg., wolfram 1.567 ton, diamant 66.000 karaat, elektriciteit 53.767 mln kWh.

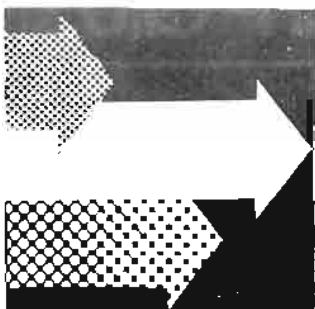
HANDEL :

Invoer 7.210 mln dollar US, uitvoer 6.199 mln dollar US.

VERKEER :

Wegen 1.260.330 km. autowegen, spoorwegen 32.000 km. Belangrijkste havens : Rio de Janeiro, Santos, Antonina, Paranagua, Salvador.

T.B.

dokument

Ervan doordrongen dat het wetsvoorstel GLINNE maar het begin is tot een volledige rekonversie van onze wapenproductie en wapenuitvoer, roepen we toch alle ORGANISATIES, GROEPEN en ENKELINGEN op dit wetsvoorstel massaal te steunen, om op die manier het Parlement ertoe te bewegen dit wetsvoorstel alle krediet te geven.

Daarom deze oproep om de onderstaande PETITIE te ondertekenen en door andere te laten ondertekenen en op te sturen naar het centraal adres : PCV, Kleine Beerstraat 20, 2000 ANTWERPEN.

PETITIE

ter ondersteuning van het wetsvoorstel GLINNE - ter regeling en controle van de Belgische Wapenhandel.

Aan alle kamerleden en senatoren,

Hiermee dringen we er op aan dat het Parlement de wetsvoorstellen GLINNE van 7 mei 1975 prioritair zou behandelen en goedkeuren. Wij steunen de heer Glinne in zijn wetsvoorstellen om de Regering een juridisch instrument te geven dat het haar mogelijk maakt snel op te treden tegen een uitvoer of een transit die onverenigbaar is met onze buitenlandse politiek, het internationale recht of de eisen van onze veiligheid ; om aan het Parlement de mogelijkheid te geven dit aspect van onze buitenlandse politiek te controleren ; om een controlebureau op te richten dat elke poging tot fraude vanaf de bron kan opsporen ; en om het de Nationale Delcrederedienst te verbieden waarborgen voor dergelijke operaties te verlenen.

(Wetsvoorstellen 534, 535 en 536, 1974-1975).

Hoogachtend,

Naam - Functie/beroep - Adres - Handtekening

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Het dokument van deze maand hebben wij gewijd aan de wetsvoorstellen, die in mei van vorig jaar werden ingediend door de heer Glinne en die mede werden ondertekend door I. Pétry, T. Declercq, J. Vandemeulebroecke, L. Outers en L. Van Geyt. Deze wetsvoorstellen behelzen de uitvoer en transit van oorlogs- en strategisch materiaal, de controle hierop en het verbod aan de Nationale Delcrederedienst opgelegd de uitvoer van oorlogs- en strategisch materiaal aan te moedigen.

Dames en Heren,

De beslissing om produkten en goederen te exporteren die dienstig zijn voor het voeren van militaire operaties en het handhaven van de orde, behoort tot het domein van de buitenlandse zowel als van de economische politiek. De grote winsten die dergelijke transakties opleveren, mogen ons evenwel hun bijzonder karakter niet doen vergeten.

Oorlogs- of strategisch materiaal aan een regering leveren betekent meteen deze de nodige middelen ter hand te stellen om een bepaalde buitenlandse of binnenlandse politiek te volgen. Eventueel wordt haar daardoor de mogelijkheid geboden een agressieve of imperialistische politiek op het internationale vlak te volgen of binnen de eigen grenzen dwangmaatregelen of onmenselijke praktijken, zoals de foltering, in stand te houden. Deze overwegingen gelden eveneens voor de doorvoer van diezelfde produkten doorheen ons grondgebied.

*Tot op heden is deze handel geregeld bij de wet van 11 september 1962 op de uitvoer, de invoer en de transit van goederen, gewijzigd bij de wet van 19 juli 1968. Uit een recente diepgaande juridische studie van de hand van een docent van de Universit  Libre de Bruxelles blijkt hoe ontoereikend en gebrekkig deze wetgeving is (Vincineau, M., *La Belgique et le commerce des armes*, Editions Vie Ouvrière, sp c. pp. 33-78). De wet van 1962, die hoofdzakelijk op economische grondslagen steunt, somt op restriktieve wijze de omstandigheden op waarin de Regering bepaalde handelsactiviteiten kan beperken. In 1968 heeft het Parlement die wet gewijzigd en tevens de restriktieve interpretatie bekrachtigd die de Regering eraan gegeven had om een ongelukkige wapenuitvoer te rechtvaardigen. De wet van 19 juli 1968, die in principe de werkingssfeer van de vorige diende te verruimen, werd echter inderhaast opgesteld en zij miste haar doel door de aanwendingen van ongeschikte rechtsbegrippen. Hieruit vloeit voort dat de Regering niet gewapend is om de uit- of doorvoer van bepaalde goederen die politiek of juridisch aanvechtbaar zijn, tegen te gaan.*

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt een tweevoudig doel. Enerzijds is het noodzakelijk aan de Regering een juridisch instrument te geven, die het haar mogelijk maakt snel op te treden tegen een uitvoer of een transit, die onverenigbaar is met onze buitenlandse politiek, het internationaal recht of de eisen van onze veiligheid.

Anderzijds is het noodzakelijk aan het Parlement de mogelijkheid te geven dit aspect van onze buitenlandse politiek te controleren, dat essentieel is, daar mensenlevens op het spel staan of, in elk geval, groot menselijk leed of belangrijke materiële vernietiging.

De artikelen 1 en 2 behelzen definities. Het is noodzakelijk de termen „wapens” en „bewapening” te vervangen. Deze zijn immers te eng om al de produkten en handelswaren te omvatten, die, om redenen van technische vooruitgang, voortaan hun intrede doen in het arsenaal en de uitrusting van leger en politie. Men dient de meeromvattende termen „oorlogsmateriaal” en „strategisch materiaal” te gebruiken. Onder „oorlogsmateriaal” verstaan wij de artikelen waarvan het normale en gewone gebruik dient geplaatst te worden in het kader van oorlogsoperaties of van ordehandhaving. Men vindt er uiteraard alles wat men vroeger verstond onder wapens en munitie, maar ook, bijvoorbeeld, militaire voertuigen en produkten van de luchtvaart- en scheepvaartindustrie voor het leger. Onder „strategisch materiaal” verstaat men de produkten die niet uitsluitend voor militaire doeleinden ontworpen worden, maar die tot de essentiële infrastructuur voor het voeren van militaire of politionele operaties behoren. Men vindt in deze categorie een groot aantal produkten afkomstig van de luchtvaart-, elektrische, elektronische, elektromechanische, autochemische industrie, enz. Een efficiënte controle moet immers niet alleen worden uitgeoefend op de wapens die „doden en vernietigen” maar eveneens op datgene wat het mogelijk maakt ze te gebruiken.

De ingewikkeldheid van de huidige technieken en de snelle evolutie ervan vereisen dat deze zeer verscheiden produkten voorkomen op lijsten, opgesteld door de uitvoerende macht en ten gepaste tijde bijgewerkt. Een in Ministerraad overlegd besluit maakt het mogelijk dat verschillende technische en politieke departementen bij de redactie ervan betrokken worden. De publikatie ervan in het Belgische Staatsblad stelt het Parlement in staat het afdoend karakter ervan of de noodzakelijkheid tot wijziging na te gaan.

Artikel 3 betreft de bijzonder monsterachtige wapens, die de vrucht zijn van de moderne technieken. Sinds de vorige eeuw en meer in het bijzonder sinds de verklaring van Sint-Petersburg van 29 november - 11 december 1868, zijn de oorlogszuchtigen onderworpen aan regels van internationaal recht en hebben zij niet langer een onbeperkte vrijheid in de keuze der strijdmiddelen en -methoden. Men neemt vandaag aan dat de Staten geen wapens mogen gebruiken die onnodig leed veroorzaken; wapens die wegens hun gebrek aan precisie of door hun uitwerking zonder onderscheid de burgerbevolking en de strijdkrachten treffen; wapens waarvan de schadelijke gevolgen in de ruimte en in de tijd niet meer kunnen beheerst worden door diegenen die ze gebruiken. Dit is het geval voor de munitie met zeer grote snelheid, be-

stemd voor wapens van klein kaliber, voor de splinte-bommen, voor sommige brandbommen, voor sommige „antipersonnel”- en tijdmijnen, voor de chemische en bacteriologische wapens. Men dient te vermijden dat België als vertrekpunt of doorgangsoord zou dienen voor wapens waarvan het gebruik slechts afschuw en afkeer kan wekken. Ook hiervan moet de uitvoerende macht de lijst opstellen en dient het Parlement de volledigheid ervan na te gaan.

Artikel 4 betreft het licentiesysteem waaraan de export en transit van oorlogs- en strategisch materiaal onderworpen zijn. Het neemt de gebruikelijke procedure inzake vergunningen over, maar versterkt ze. De vergunningen worden hier gemeenschappelijk toegekend door de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken en hun geldigheidsduur is beperkt tot 6 maanden. Paragraaf 2 van het artikel komt tegemoet aan de zorg het Parlement een minimum aan informatie te verstrekken zonder welke het onmogelijk zijn democratische rol kan spelen en ten gepaste tijde de werking van de Regering controleren. Inzake uitvoer stelt de opschorting van twee maanden de Kamers in de gelegenheid vooraf controle uit te oefenen en zich eventueel te verzetten tegen een uitvoer die hun verwerpelijk lijkt. Voor de transit dringt dezelfde procedure zich niet op. Toch kan ook hier het Parlement, snel en degelijk ingelicht, a posteriori kritiek uitoefenen op de gevolgde politiek en eventueel de wijziging ervan vragen.

Dit artikel houdt eveneens rekening met het belang van en de zorg om diskretie vanwege de buitenlandse aankoper, aan wie geen nadeel berokkend wordt door een eenvoudige vermelding, niet vergezeld van technische details of de beschrijving van de gedane leveringen.

Het bij artikel 5 voorgeschreven visum heeft tot doel te vermijden dat uit België uitgevoerde produkten tijdens de reis zouden omgeleid worden naar een andere bestemming dan die waarvoor de vergunning werd toegekend.

Artikel 6, dat zowel slaat op de Regering als op de particulieren, beantwoordt aan de zorg de grootste mogelijke overeenkomst te verzekeren tussen enerzijds de praktijken die gevolgd worden inzake uitvoer en transit en anderzijds de eerbied voor zowel het internationaal recht als de principes van onze buitenlandse politiek. Het zal voorkomen dat België de principes zou schenden van internationaal recht in verband met de vriendschappelijke betrekkingen en de samenwerking tussen de Staten, zoals opgesomd in de Resolutie nr. 2625, bij algemeenheid van stemmen aanvaard door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, of ertoe zou bijdragen deze te schenden. Dit artikel zal het eveneens in staat stellen een feilloze overeenkomst te verzekeren tussen zijn aktie op internationaal vlak en zijn bevestigde trouw aan de verplichte bestellingen van de internationale organisaties - zoals de sankties uitgevaardigd door de Veiligheidsraad -

of aan de stemmingen die het in de schoot ervan uitbrengt.

Dit artikel zal met name vermijden dat België zich zou mengen in internationale conflicten of in interne conflicten die onderdrukkende regeringen stellen tegenover leden van hun bevolking die naar emancipatie en vrijheid streven.

Artikel 7 stelt de uitvoerende macht in staat snel op te treden ten einde te vermijden dat op de toekenning van de licentie volgende gebeurtenissen het gebruik ervan in tegenspraak zouden brengen met de in artikel 6 opgesomde principes. Zo zou bijvoorbeeld de licentie opgeschort worden die de toezending van wapens toelaat naar een land waar achteraf een burgeroorlog zou uitbreken.

Artikel 8 beantwoordt aan de zorg een coherente houding aan te nemen inzake buitenlandse politiek. Het is duidelijk dat de meeste produkten, die geleverd worden aan legers of militaire organisaties, strategisch materiaal worden wegens de aard zelf van de bestemming. Het is eveneens duidelijk dat tijdens bepaalde periodes van troebelen, deze produkten, zelfs indien zij normalerwijze onschadelijk zijn, een bijzondere waarde kunnen krijgen. Het is dan ook normaal en logisch de handel ervan aan eenzelfde controle te onderwerpen als die welke hier hoger wordt ingesteld.

Artikel 9 trekt de nodige besluiten uit het voorgaande en verleent, om dezelfde redenen, aan de uitvoerende macht, wat de betrokken produkten betreft, dezelfde bevoegdheid als voor het oorlogs- en strategisch materiaal.

Artikel 10 voorziet in straffen die voldoende hoog zijn om een tegengewicht te vormen voor de aantrekkingskracht van de enorme winsten die uit een niet ontdekte fraude zouden kunnen voortvloeien. Het laatste lid betreft het toepasselijk maken van de maatregelen die in het Strafwetboek voorkomen inzake de medeplichtigheid.

Wetsvoorstel.

Artikel 1.

Voor de toepassing van deze wet dient men te verstaan onder :

- a) Uitvoer of transit : de voor de toepassing van de wetgeving op de douane als dusdanig beschouwde operaties ;
- b) Oorlogsmateriaal : de produkten en handelswaren voor uitsluitend of hoofdzakelijk militair gebruik ; de lijst ervan wordt opgesteld door de Koning volgens de procedure bepaald bij artikel 2 van deze wet ;
- c) Strategisch materiaal : de produkten en handels-

waren, andere dan oorlogsmateriaal, die onontbeerlijk zijn voor de militaire infrastructuur en voor het voeren van de militaire operaties en activiteiten, van politionele activiteiten en van ordehandhaving ; de lijst ervan wordt opgesteld door de Koning volgens de procedure bepaald bij artikel 2 van deze wet.

Artikel 2.

De Koning stelt jaarlijks, bij in Ministerraad overlegd besluit, de lijsten op van de produkten en handelswaren die in de loop van het volgend kalenderjaar voor de toepassing van deze wet als oorlogs- of strategische materiaal zullen aangeduid worden. Indien de omstandigheden zulks vereisen, zal Hij die lijst tijdens het kalenderjaar aanvullen of wijzigen bij in Ministerraad overlegd besluit.

Artikel 3.

Verboden zijn de uitvoer en de transit van oorlogsmateriaal waarvan het gebruik verboden is door het gebruikelijke of konventionele mensenrecht, met name de wapens die onnodige kwaad kunnen stichten en de niet selectieve wapens. De Koning stelt de lijst ervan op en hernieuwt deze regelmatig.

Artikel 4.

De niet verboden uitvoer en transit van oorlogsmateriaal zijn onderworpen aan de voorlegging van een vergunning, namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Economische Zaken uitgegeven door de Centrale dienst voor contingenten en vergunningen, volgens de modaliteiten bepaald bij de artikelen 2, 3, 5, 6 en 7 van het koninklijk besluit van 24 oktober 1962 waarbij de uitvoer, de invoer en de transit van handelswaren wordt geregeld. De Regering dient bij de Wetgevende Kamers geregeld een rapport in waarin de toegekende vergunningen worden opgesomd en waarbij de bestemming waarvoor zij werden toegekend nader wordt omschreven. De geldigheid der vergunningen wordt tot 6 maanden beperkt te rekenen vanaf de datum van de indiening van het rapport. Geen enkele uitvoer zal mogen doorgaan vóór het verloop van een tijdspanne van 2 maanden volgend op de indiening van het rapport waarin hij wordt gemeld.

Artikel 5.

Elke uitvoeringsvergunning dient door de diplomatieke of konsulaire Belgische autoriteit in het land van bestemming van een visum te worden voorzien, na verifikatie van de identiteit van de produkten waarop de vergunning slaat.

Artikel 6.

Verboden zijn de uitvoer en transit van oorlogs- en strategisch materiaal waarvan de levering

- Hetzij kan bijdragen tot het plegen van inbreuk of het verergeren van het inbreuk plegen op het principe van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren, op

het principe van de non-interventie in de binnenlandse aangelegenheden van een Staat en op het principe van het niet naar het geweld grijpen, alsmede op de rechten van de mens ;

- Hetzij een schending kan zijn van een internationaal verdrag dat België bindt of van een resolutie, een beslissing, een aanbeveling of verklaring van een internationale organisatie die bindend is voor België of door België werd aanvaard ;
- Hetzij de binnenlandse of buitenlandse veiligheid van het land zou aantasten.

Artikel 7.

De Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Economische Zaken, gemeenschappelijk handelend bij gemotiveerd besluit, schorten de geldigheid van een lopende vergunning op of vragen de intrekking ervan, wanneer het gebruik ervan in tegenspraak zou zijn met artikel 6 wegens wijziging der omstandigheden, ingetreden na de toekenning.

Artikel 8.

Aan de voorlegging van een vergunning toegekend volgens de regels gesteld bij artikel 4, zijn onderworpen de uitvoer en de transit van alle mogelijke produkten en handelswaren bestemd voor legers, politiemachten, rijkswacht en ordemachten, milities en alle buitenlandse militaire en paramilitaire, al dan niet goevernementele, organisaties ongeacht of de levering ervan rechtstreeks dan wel via enige tussenpersoon gebeurt.

Artikel 9.

De Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Economische Zaken weigeren, doen te niet of schorten op de vergunningen die zijn aangevraagd of toegekend krachtens artikel 8 en waarvan de uitvoering een der in artikel 6 genoemde gevolgen met zich zou brengen.

Artikel 10.

Overtreding en poging tot overtreding van de krachtens deze wet genomen bepalingen worden gestraft met gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met geldboete van duizend tot één miljoen frank.

De inbeslagname van het oorlogs- en strategisch materiaal die het voorwerp uitmaken van de overtreding wordt uitgesproken.

Met pogingen tot overtreding als bedoeld in het eerste lid worden gelijkgesteld elke verzending, elk vervoer en elk bezit van handelswaren, die duidelijk tot doel hebben het verrichten van uitvoer of transit in omstandigheden die in strijd zijn met de krachtens deze wet genomen bepalingen.

Alle bepalingen van hoofdstuk VII van het Strafwetboek zijn van toepassing op de in deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan bedoelde overtredingen.

23 april 1975.

Toelichting betreffende het „WETSVORSTEL be-

treffende de controle op het oorlogs- en strategisch materiaal”, (ingediend door de heer Glinne).

Dames en Heren,

Dit wetsvoorstel heeft tot doel het wetsvoorstel betreffende de uitvoer en de transit van oorlogs- en strategisch materiaal aan te vullen met het oog op de toepassing ervan. Niet alleen blijft de gewone bewaking bij de grenzen en op alle plaatsen, waar dergelijk materiaal verscheept wordt, bestaan, maar bovendien is een controle aan de bron noodzakelijk. Te dien einde zal een controlebureau opgericht worden. De ambtenaren daarvan, officieren van gerechtelijke politie, zullen over de grootst mogelijke bevoegdheden beschikken om elke poging tot fraude vanaf de oorsprong te kunnen opsporen.

Wetsvoorstel.

Artikel 1.

Voor de toepassing van deze wet dient men onder oorlogs- en strategisch materiaal te verstaan, de goederen die als zodanig door de Koning bepaald zijn volgens de procedure bepaald bij artikel 2 van de wet van betreffende de uitvoer en de transit van oorlogs- en strategisch materiaal.

Artikel 2.

Een bureau voor controle op oorlogs- en strategisch materiaal wordt opgericht met het oog op de toepassing van de wettelijke bepalingen betreffende de uitvoer en de transit ervan.

De Koning bepaalt de werking en de interne organisatie van dit bureau.

Artikel 3.

De controleurs van het bureau voor controle op oorlogs- en strategisch materiaal hebben het statuut van officier van de gerechtelijke politie. Zij hebben op elk ogenblik recht op toegang tot de lokalen van ondernemingen voor productie, distributie, verwerking of vervoer van deze materialen. Zij mogen overgaan tot elke vorm van onderzoek en verificatie en met name de voorlegging eisen van alle handelsdocumenten, getuigschriften, rekeningen en balansen betreffende deze materialen, alle bewijsstukken nodig voor het vervullen van hun taak raadplegen en zich daarvan afschriften doen uitreiken, zonder dat zulks enige verplaatsing met zich meebrengt. Zij mogen alle vergaderingen van de raad van beheer, van de algemene vergadering en van alle directieorganen van de onderneming bijwonen.

Artikel 4.

De producenten, distribuenten, verwerkers of vervoerders van oorlogs- en strategisch materiaal moeten een aparte boekhouding bijhouden betreffende alle handelingen die slaan op deze materialen. De Koning bepaalt de vorm ervan.

Artikel 5.

De producenten, distributeuten, verwerkers of vervoerders van oorlogs- en strategisch materiaal moeten zich onderwerpen aan elke verificatie, met het oog op de controle waarin de wet voorziet en aan elke vordering door de controleurs van het bureau voor controle op oorlogs- en strategisch materiaal.

Artikel 6.

Met gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden en met geldboete van 500 tot 50.000 fr. worden gestraft :

1. Degenen die het toezicht waarin deze wet voorziet, trachten te verhinderen ;
2. Degenen die weigeren inlichtingen te verstrekken of documenten mede te delen, waarin deze wet voorziet, of die opzettelijk onjuiste inlichtingen verstrekken of documenten mededelen.

Alle bepalingen van hoofdstuk VII van het Strafwetboek zijn van toepassing op de inbreuken waarin deze wet of de uitvoeringsbesluiten voorzien.

23 april 1975.

Toelichting bij het „WETSVORSTEL tot wijziging van de wet van 30 december 1970 betreffende de Nationale Delcredere dienst", (ingediend door de heer Glinne).

Dames en Heren,

Dit wetsvoorstel wil vermijden dat de uitvoer van oorlogs- en strategisch materiaal voortaan nog officieel aangemoedigd wordt. Derhalve zal het de Nationale Delcredere dienst verboden zijn waarborgen voor dergelijke operaties te verlenen.

Wetsvoorstel.

Enig artikel.

Artikel 1 van de wet van 30 december 1970 betreffende de Nationale Delcredere dienst, waarbij het koninklijk besluit nr. 42 van 31 augustus 1939, wordt gewijzigd, wordt aangevuld met een § 5, luidend als volgt :

„§ 5. - De in § 2, 1°, vastgestelde tegemoetkomingen mogen in geen geval slaan op operaties die betrekking hebben op oorlogs- en strategisch materiaal, zoals omschreven in de artikelen 1 en 2 van de wet van ... op de uitvoer en transit van oorlogs- en strategisch materiaal”.

23 april 1975.

ERRATUM

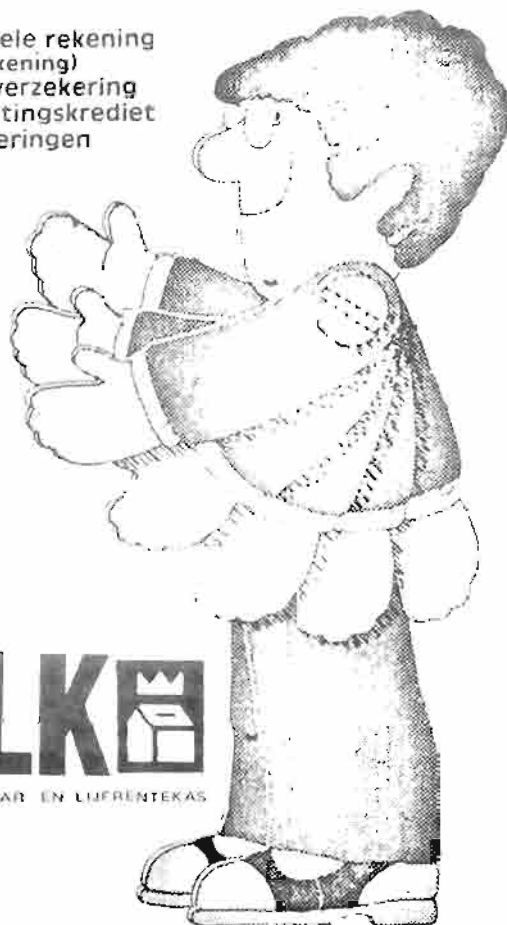
In het vorige nummer van VREDE werd een tekst gepubliceerd die eerder verscheen in het Nederlandse Viëtnam Bulletin. De titel van de tekst was : 1700 kilometer door het vrije Zuid-Viëtnam.

VREDESFONDS.

F.J., Turnhout	100 fr.
J.C., Brussel	1.100 fr.
A.B., Gent	100 fr.
E.L., Gentbrugge	100 fr.
V.L., Antwerpen	100 fr.
Dokter Morael, Ledeberg	500 fr.
De Vuyst J, Gent	50 fr.
K.P., Antwerpen	1.000 fr.
A.C.B., Antwerpen	1.000 fr.
P.E., Gent	150 fr.
V.Z.W., F.O.M.	500 fr.

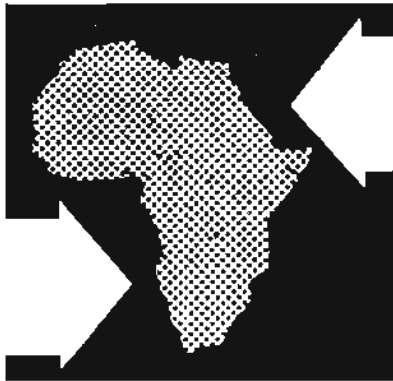
Wij steken je meer dan één handje toe...

- Sparen
- Universele rekening (zichtrekening)
- Levensverzekering
- Huisvestingskrediet
- Financieringen

ASLK

ALGEMENE SPAAR EN LEVENREKENING

AFRIKA

Tanzania

Op 9 december 1961 verkrijgt het Britse mandaatgebied Tanganiyka de onafhankelijkheid. Zonder al te veel weerstand geeft Groot-Brittannië toe aan de eisen van de TANU, de partij van nationale eenheid, die onder leiding van Julius Nyerere, gestalte had gegeven aan de vreedzame politieke strijd. Het mandaatgebied was immers in de periferie van het imperium gelegen, er waren geen „white highlands” zoals in het naburige Kenya, er waren blijkbaar weinig grondstoffen en ook als afzetmarkt was dit arme land niet van primordiale betekenis.

In 1884 waren de Duitsers, als laatkomers in de imperialistische wedloop, er binnengedrongen, om vooraan hun aandeel te bemachtigen van Afrika. Zij slaagden er in feite nooit in werkelijk vaste voet te verwerven, daar de inlanders zich niet goedschiks bij de verovering neerlegden, wat in 1905 culmineerde in de grote Maji-opstand. Bij de vrede van Versailles werd het grootste gebiedsgedeelte toegewezen aan Groot-Brittannië. Ruanda en Burundi zouden door België beschaafd worden. De Engelsen beschouwden dit nieuw verworven territorium als een aanhangsel van Kenya, zodat Nairobi, meer dan Dar-es-Salaam, de administratieve zetel van het land werd.

Het ingrijpen van de blanken, leidde er niet tot een industriële sector, en infrastructuur, maar dit betekent nog niet dat de kapitalistische invloeden aan Tanganiyka voorbijgingen. De invoer van handelsgewassen had de grond een ruilwaarde - naast de traditionele gebruikswaarde - gegeven, en de gestegen bevolking ontwrichtte het erf- en verdelingsrecht. De bestaande regionale verschillen vergrootten, of nieuwe werden gecreëerd, en wat meer is, op het platteland ontstonden kapitalistische productieverhoudingen. Dit werd vergemakkelijkt doordat er geen feudale beschermende verhoudingen waren, en omdat de Engelsen doelbewust, via een aantal landhervormingen, erop aanstuurden een middenklasse van boeren tot ontwikkeling te laten komen, die als politiek stabiliserende kracht diende te fungeren. De kleinhandel, de middenkaders... in vele kolonies, mobiliteitskansen voor de bevolking, werden in Tanganiyka praktisch exclusief beheerd door Indiërs en Pakistanen, die door de Engelsen werden geïmporteerd.

De Arusha-declaratie (1967), „Socialism and rural development” (1967) en „Mwongozo” (1971).

De eerste jaren na de onafhankelijkheid, waren er weliswaar enkele socialistische verklaringen, maar tot structurele hervormingen of enkadrering van de arbeiders en boeren kwam het niet. Kortom, het gevaar was zeer reëel dat het hier ging om een woordenkonstruktie, die zoals in Afrikaanse staten nog al eens gebeurt, geen werkelijke repercussies heeft. Nyerere zelf, daarbij geruggesteund door de linkse fractie van de T.A.N.U. wilde het vrijblijvend gepraat omzetten in concrete politieke maatregelen. Dit resulteerde in de ondertussen beroemd geworden „Arusha-declaratie”. Daarin staat duidelijk, in de zogenaamde TANU-CREED : „Het is de verantwoordelijkheid van de staat, actief tussen te komen in het economisch leven van de natie, zodat het welzijn van iedere burger verzekerd is, te beletten dat één persoon een ander, of één groep een andere exploiteert, en te voorkomen dat er accumulatie van rijkdom ontstaat die onverenigbaar is met een klassenloze maatschappij”. Dit wordt geëxpliciteerd in deel II van de tekst : „socialisme bestaat erin dat de voornaamste productiemiddelen onder de controle van de boeren en de arbeiders zelf staan, dóór hun regering en coöperaties” en wat verder „er bestaat geen socialisme zonder democratie”. Dit socialisme wordt verbonden met het principe van de „self-reliance”, het betrouwen op eigen krachten en arbeid in plaats van op buitenlandse hulp en kapitaal.

In de Arusha-verklaring stond reeds : „Let us be concerned about the peasant farmer”, maar de basis voor een landbouwsocialisme is te vinden in „Socialism and rural development”. Hierin wordt uitgegaan van de Ujamaa, de grote familie, waarin Nyerere drie positieve aspecten ziet : liefde en respect, gemeenschapsbezit, de verplichting tot werken. Er waren twee inherente gebreken : de armoede en de ongelijke positie van de vrouw. In de socialistische Ujamaa worden de eerste principes behouden, de armoede zal worden bekampt door efficiëntere arbeid, nieuwe technieken en kennis, de emancipatie dient de vrouw uit haar tweederangsrol te halen. Dit alles zal men verwezenlijken door schaalvergroting via dorpsvorming en coöperaties, die op

vrijwillige basis moeten tot stand komen.

Mwongozo, tenslotte, of de richtlijnen voor de TANU kwam in '71 tot stand, na de militaire staatsgreep in Uganda en de Portugese agressie tegen Guinée. De bedoeling ervan is tweevoudig : vooreerst de TANU uitbouwen tot een socialistische partij die niet vervreemd is van de basis, en ten tweede de functie van het leger preciseren. Dit laatste dient begrepen te worden in het licht van de legeropstand, die pas na een interventie van Britse para's kon worden bedwongen. Zowel qua inhoud als stijl, blijkt Mwongozo beïnvloed door de Kulturele Revolutie. Kritiek wordt uitgeoefend op deze kaderleden die koloniale werkmethodes hebben overgenomen. „Tanzaniaanse leiders moeten het volk respecteren en geen tiran zijn. Zij mogen niet arrogant, extravagant of onderdrukkend zijn". Ten overstaan van de militairen wordt duidelijk gesteld dat de partij het leger beveelt. Er wordt overgegaan tot politieke scholing van kaders en manschappen, en er worden volksmilities opgericht.

OPERATIONALISATIE.

Zoals in elke éénpartijstaat is er een parallele machts-piramide, één van de staat en één van de partij. De staats-administratie bestaat in principe uit ambtenaren die geen TANU-leden dienen te zijn. In realiteit is dit evenwel meestal wél zo, en zelfs op een geïnstitutionaliseerde manier : op elk niveau (staat, district, regio, dorp) is het hoofd van de administratie, terzelfdertijd voorzitter van het politieke orgaan (zo is Nyerere én president én partij-voorzitter). De partij is vrij goed ingeplant en door het systeem van de tien-huizen-cel, uitgebouwd tot de basis.

Dit is zeker het geval voor wat de steden aangaat, maar ook op het platteland wapperen talrijke TANU-vlagjes op de hutten. Alhoewel dit zeker een aanduiding is van het politiek bewustzijn, zijn de motieven tot toetreding niet steeds zuiver op de graat. Tanzania bezit een eenheidsvakbond de NUTA, die werd opgericht ter vervanging van de vroegere vakbonden, die zich tijdens de munitij van het leger hadden gekompromiteerd. De vakbond is enkel in de industrie degelijk georganiseerd.

Na de Arusha-declaratie werden banken en verzekeringen genationaliseerd, evenals de grote maalderijen. Via meerderheidsparticipaties werden de grote ondernemingen gekontroleerd, de groothandel en de buitenlandse handel kwam in staatshanden, en de meerderheid der sisalplantages werd eveneens genaast. In feite zijn er dus drie sectoren : een beperkt aantal „strategische" die in overheids-handen zijn ; basisindustrieën door de overheid gekontroleerd, meestal onder een joint-venture systeem ; een derde sector die volkomen vrij is en waar de buitenlandse bedrijven, eventueel met overheidssteun, kunnen investeren. De draaischijf van dit alles is het DEVPLAN (ministry of economic affairs and development planning). Planning, uitvoering en controle zijn echter in ruime mate gedecentraliseerd, naar de R.D.C. (Regional Develop-

ment Committee) en de D.D.C. (District Development Committee).

Wat de landbouwsector aangaat dient men een onderscheid te maken tussen twee soorten maatregelen : de dorpsvorming en de Ujamaa's. Traditioneel leven de Tanzaniaanse boeren erg verspreid, vooral in de minder vruchtbare gebieden. Dit maakt iedere hulpverlening van bovenaf zo goed als onmogelijk. De dorpsvorming werd daarom een wettelijke verplichting. Ten overstaan van de Ujamaa's, dit zijn de productie-coöperatie, wordt een andere politiek gevoerd. Het I.B.R.D.-project „Village Settlement Scheme", daterend van voor Arusha, was toegespitst op de ontwikkeling van piloot-dorpen, die kapitaalintensief werkten onder de supervisie van experts, waarbij aan de bevolking zelf niet de minste inspraak werd verleend. Het project mislukte en de nodige lessen werden eruit getrokken. Voor wat de Ujamaa's aangaat is er geen selectieve aanpak, de toetreding is vrijwillig, de coöperaties genieten zelfbeheer, „kommandatisme" wordt geweerd, en er wordt niet op grote schaal gemechaniseerd. In de opbouw worden drie fases voorzien : tijdens de startperiode wordt hulp verleend door de Regio (bijvoorbeeld door het verstrekken van zaaigranen), in een tweede periode kunnen de coöperaties leningen afsluiten bij de Rural Development Bank, en in de eindfase dienen ze uit te groeien tot „multipurpose coöperations". Ujamaa's kunnen verder rekenen op de hulp van „Mobile Field Units", die adviezen verstrekken over landbouwproblemen, de „National Housing Corporation" die fundamenteën en sanitair verzorgen enz...

De handel, zowel deze van voedings- als de industriële gewassen wordt eveneens in ruime mate door coöperaties waargenomen, terwijl ook het systeem van Marketing Boards werd veralgemeend. Zowel de aankooprijzen - dit is terzelfdertijd inkomensbepalend voor de verbouwer -, als de prijzen op de markt, dit betreft de bescherming van de reële inkomens, kunnen op deze manier onder controle worden gehouden. Voor deze gevallen, waar de productie voor een aanzienlijk deel voor het buitenland is bestemd, kan tevens de productie worden beïnvloed, wat voor de koffie waarop exportquota van toepassing zijn, uiterst belangrijk is.

Opdat het ganse systeem zou kunnen functioneren, dient de bevolking geschoold te worden op twee gebieden : technisch en ideologisch, wat niet betekent dat hiervoor twee instituten dienen te bestaan. Vanaf de publicatie van „Education for self-reliance" wordt onderwijs een hefboom om te komen tot een socialistische landbouwstaat. Het lager onderwijs wordt eindonderwijs, het curriculum is praktijk-gericht : de opleiding wordt niet als paspoort voor een witteboord-betrekking gezien. Middelhare scholen, worden verplicht deels zelfs in hun voedsel te voorzien, door op de schoolvelden te werken en anderzijds zijn de Ujamaa's uitgegroeid tot kernen van volwassenenvorming. Het Kivukoni-instituut en het

Co-operative College staan meer specifiek in voor de politieke en technische vorming van de kaders.

EVALUATIE.

Het grote interne probleem van Tanzania bestaat erin binnen een gemeenschap die gedomineerd wordt door een schaarste-economie, efficiëntie en democratie tot socialisme te verenigen. Corruptie, verspilling en bureaucratie, die veelal in combinatie optreden, vormen de voornaamste gevaren, die onder verschillende vormen en op diverse plaatsen optreden. In de eerste plaats betreft het de partijkaders zelf. Gezien de mobiliteitskansen in de prive-sector in zijn geheel genomen gering zijn, is de verleiding groot dat de partij gezien wordt als een sociale lift, waardoor prestige en inkomen verzekerd worden. In Oost-Afrika heeft men het vaak over de „nizers“, dit zijn de inlanders die op nationalisaties aansturen, om de opbrengsten van de genationaliseerde sector, vooral ten eigen bate aan te wenden. Hetzelfde betreft de handelscoöperaties, die aan de beheerders voordelen ten eigen bate opleveren, omdat de betrokken kleine boeren onvoldoende controle kunnen uitoefenen, zoals een onderzoekcommissie in 1966 aan het licht bracht. Verspilling en inefficiëntie, kunnen tijdens een periode van het uitbalanceren van een ontwikkelingsstrategie moeilijk vermeden worden, en vormen een uitstekende leerschool. In heel wat gevallen gaat het hier niet enkel om onkunde, maar evenzeer om onwil. Meer controle vanuit de partijcentra - ten koste van het zelfbeheer - zou pas zinvol zijn, indien deze partij zelf niet steeds opnieuw belaagd werd door bureaucratische tendensen. De weerslag van dit alles op de massa is „uzumbe“, laksheid, omdat ze zich onvoldoende betrokken voelen bij de politiek, waarop zij weinig greep hebben. Dit alles is uiteraard alleen te vermijden door een politisering van brede lagen van de bevolking, maar dit is opnieuw een taak van de partij. Nochtans is het noodzakelijk dit alles in een juist perspectief te plaatsen. Deze kwalen zijn nog steeds niet tot een systeem uitgegroeid. Vanuit de linker vleugel der TANU, verschijnen geregeld kritische beschouwingen in kranten en publicaties, er worden geregeld onderzoekcommissies ingesteld, die wel degelijk resulteren in de uitzuivering van personen die zich misdagen hebben. De vraag blijft natuurlijk of dit voluntarisme kan optornen tegen deze tendensen. De Tanzanianen zelf spreken in dit verband van een „silent class-struggle“.

Wij zullen ons hier verder voornamelijk beperken tot een nadere evaluatie van de agrarische hervormingen, die tot dusver de verwachtingen niet volkomen hebben ingelost. Het is moeilijk om het aantal volwaardige Ujamaa-dorpen aan te geven, omdat de cijfers vaak geen onderscheid maken tussen de diverse fases. Eind '74 zullen er zowat een 2 à 3.000 Ujamaa's in fase twee en drie geweest zijn, wat betekent dat ze een 10 procent van de landelijke bevolking omvatten. Ondanks de wil tot frontale hervorming, is het verschil van regio tot regio opval-

lend. In de streek rond Dodoma, één van de armste van het land, waren er in '73 reeds 336 dorpen, waarvan er 294 een lagere school bezaten, 225 zuiver water en 89 een dispensarium hadden. Terzelfdertijd werden 14 klein-industrieëlen opgericht. Maar in de streek rond de Kilimandjaro, waar de welstellende koffieboeren leven, komt de Ujamaa-vorming niet van de grond. Op de Usambara-hoogvlakte, waar thee wordt verbouwd, bleek dat de Ujamaa's op initiatief van de rijke boeren waren ontstaan, die op die manier van overheidsfaciliteiten konden genieten. Deze koelakken controleerden de Ujamaa, legden beslag op het grootste gedeelte van de opbrengst, terwijl ze slechts een miniem deel van hun gronden aan de coöperatie hadden afgestaan. Daarenboven werd in bepaalde streken vastgesteld dat de plaatselijke partijfunctionarissen het op een akkoord gooiden met de rijke boeren, om de coöperaties te organiseren. Anderzijds bleken overijverige partijfunctionarissen de „vrijwillige“ toetreding nogal ruim te interpreteren. Zo verklaarde de Regional Commissioner van Bukoba dat „alle volwassenen van meer dan 18 jaar, die minder dan 125 sh. per maand verdienen, of minder dan twee acres bewerken, ervan overtuigd zullen worden een Ujamaa te vormen“. Helaas ging dit ook nog gepaard met een onoordeelkundige keuze van de vestigingsplaats, wat bezwaarlijk een positieve promotie kon worden genoemd. Een definitief oordeel is wat de Ujamaa's betreft, nog niet uit te spreken, en een prognose dient gesitueerd te worden binnen het raam van de politieke ontwikkeling.

Wat de sociale politiek van het regime aangaat, zijn er ongetwijfeld heel wat pluspunten aan te stippen. De inkomensspanningen zijn er - zeker in vergelijking met andere Afrikaanse staten - gering te noemen, en een „National Providence Fund“ zorgt voor vervangingsinkomens voor hen die niet zelf in hun onderhoud kunnen voorzien. De medische verzorging, o.m. door een soort blote-voeten-dokters, verricht uitstekend werk, de huur- en voedselprijzen worden onder controle gehouden, de steden groeien niet uit tot waterhoofden. In de loonsector - die slechts 6 procent van de mannelijke werkende bevolking groepeert - worden de lonen van midden en hoogste schalen sinds geruime tijd geblokkeerd enz... Toch zijn er nog aanzienlijke verschillen : tussen de rijke (Kilimandjaro, Tanga...) en arme (Dodoma, Iringa...) gebieden, en tussen de stad en het platteland.

DE KRISISSITUATIE.

Eén blik op het economisch jaarverslag 1975 doet ons de ernst van de situatie begrijpen.

Jaar	1972	1973	1974
Betalingsbalans	+ Sh. 502 milj.	+ Sh 250 milj.	- 633,7 milj.
Handelsbalans	-	- Sh 979,3 milj.	- 2.288,9 milj.

De invoerwaarde steeg in '74 met 55 procent (sh. 5.276,7 milj.), de uitvoerwaarde slechts met 11 procent (sh. 2.987,8 milj.). Eén en ander had voor gevolg,

dat het derde plan voorlopig in de ijskast werd gestopt. Welke zijn de voornaamste redenen voor deze dramatische situatie, die volgens schattingen van de I.B.R.D. nog zal verscherpen gezien zij een schuldenlast van US \$ 110 milj. voorzien tegen 1980? Vooreerst de wereldkonjunctuur, en de gestegen petroleumprijzen, maar daarnaast ook structurele redenen. De landbouw was vooral toegespitst op handelsgewassen, bestemd voor de uitvoer. Enkele droge zomers met desastreuze voedseloogsten, hadden voor gevolg dat massaal voedsel moest geïmporteerd worden. De uitvoer van deze handelsgewassen leverde evenmin de gewenste resultaten op. Door de kunstmatige vezels donderde de ganse sisal-sector in elkaar: op enkele jaren tijd viel de werkgelegenheid er van 120.000 op 30.000 man. De (kortvezelige) katoen haalde erg matig prijzen, en ook de pyrethrum-uitvoer bleef onder de verwachtingen. Men zou kunnen stellen dat ze minder uitvoerden tegen lagere prijzen, en meer invoerden tegen hogere prijzen, en ook meteen de inflatie importeerden: in '75 bedroeg de inflatie der kleinhandelsprijzen 76,2 procent. Het westen kijkt ondertussen toe. België schenkt weliswaar een bedrag van 50 miljoen, maar de contacten met Glaverbel, om in Tanzania een glasindustrie op te richten draaien op niets uit, omdat B.S.N. meer geïnteresseerd is in de verkoop van Danone-youhourt, dan in het lot van de zwarten in Zuid-

lijk Afrika. Ettelijke miljoenen arme Tanzaniaanen, die Ujamaa-dorpen stichten kunnen rekenen op humanistische sympathie, een links gevaar, Tanzania-Mozambique-Angola, in het Zuiden, is natuurlijk een andere zaak.

EN NU ?

Vele jongeren vertalen hun onbehagen in onze samenleving, in een vlucht naar een verafgelegen „rood paradijs“: Cuba, Viëtnam, Tanzania... Gezien de meer emotionele basis van deze belangstelling, neemt deze na verloop van ettelijke jaren af. Nog anderen zien het socialisme vooral als een geestelijke constructie: ze gaan verbeteren op zoek naar een puur model. Zodra de realiteit van het model afwijkt, en dit gebeurt altijd, beklimmen zij hooghartig de intellectuele kansel om te excommuniceren. Tanzania, is niet de romantiek van de socialistische dorpjes onder de kokospalmen, en al evenmin benadert het de perfectie van een socialistische gemeenschap. Zowel de boeren die op de shamba werken, als de partijleiding is zich daarvan ten volle bewust. Een kritische benadering van de Tanzaniaanse werkelijkheid, staat de bewondering en hulpverlening evenwel niet in de weg. Een hulpverlening die wellicht het meest efficiënt is wanneer wij in België, onze interne maatschappelijke verhoudingen veranderen.

publicatie

BESPREKING.

Marijke Baken/Hugo Van Hoecke.

DE KERK IN BOLIVIA.

Informatiecentrum Bolivia Wilrijk, 1975. 156 p., 130 fr. (te bestellen bij SAGO, Pater Verbiststraat 29, 2610 WILRIJK).

Is er over Bolivia als dusdanig bij het grote publiek weinig geweten, dan geldt dit a fortiori voor het wel en wee van de Kerk in dat land. Deze studie, die over uitstekende en authentieke bronnen blijkt te hebben beschikt, voert ons derhalve binnen in vrijwel onbekend terrein.

Het is dus wel een goede idee, om de eigenlijke kerkwederwaardigheden te laten voorafgaan door ander informatief materiaal, waardoor land en volk wat dichterbij worden gebracht. Dat gebeurt met name in een eerste hoofdstuk, waarin geografische, kulturele, sociaal-ekonomische en politiek-historische elementen aan bod komen. Dat gebeurt eveneens in het tweede deel, dat op een tiental bladzijden het essentiële weergeeft van de voor Latijns-Amerika - en dus ook voor Bolivia - zo belangrijke Conferentie van Medellín in 1968. De andere twee hoofdstukken van het eerste deel behandelen de opbouw van de Boliviaanse Kerk vóór 1968 - met zeldzame informatie - en de huidige kerkstructuur, met naam en toenaam van de bisschoppen. Het eigenlijke „volgen“ van de kerkgeschiedenis begint dus eigenlijk pas in het derde deel, dat „De Kerk in Bolivia na Medellín“ wordt genoemd. Waarom men precies rond Medellín de scheiding legt tussen „oud“ en „nieuw“, wordt in dit deel gaandeweg duidelijker. Het blijkt immers dat bedoelde conferentie zulke impact heeft gehad op het bewustzijn en het en-

gagement van de kristenen, dat men zonder overdrijving van een echt élan kan spreken. Waarbij de schrijvers echter op verscheidene plaatsen doen opmerken dat dit élan sedert 1972 duidelijk van zijn stootkracht heeft ingeboet.

De stofverwerking in dit derde - belangrijkste - deel is zuiver historisch: documenten, teksten en gebeurtenissen, eenvoudig aan mekaar geregen. Het bronnenmateriaal waarover kon beschikt worden is, zoals reeds gezegd, indrukwekkend. Daarin speelt de krant een belangrijke rol, wat ons op het eerste gezicht minder betrouwbaar zou lijken, maar wat voor insiders normaal klinkt: in Bolivia is het met name zo, dat het openbare leven zich voor een groot deel manifesteert via de krant: de publikatie van bisschopsbrieven bv. gebeurt in eerste instantie via de kranten.

Achtereenvolgens komen op die manier verscheidene kernproblemen der laatste jaren aan de orde. Eerst en vooral is er de relatie tussen kerk en staat, onder de verschillende regimes. Vervolgens de houding van de Kerk t.o. het geweld, met beschrijving van de guerillabeweging van 1970. Verder het optreden van de Kerk of van kerkkringen in de mijnwerkerskonflikten, en tenslotte meest recent de pogingen van o.m. Justitia et Pax om de rechten van de mens te beschermen.

Op dit alles brengt het vierde en laatste deel een reflexie. Er worden binnen het kerkvolk geleidingen onderscheiden, en een aantal krachtlijnen getoond die het kerkelijk handelen oriënteren. Het besluit is dan, dat de Boliviaanse Kerk (zoals de andere kerken van Latijns-Amerika) een tweespalt vertoont op alle terreinen.

Ook al zou in dit werk nog heel wat kunnen verbeterd en verduidelijkt worden, één zaak lijkt na lezing wel meteen vast te staan: dat in dit werk bijzonder veel materiaal werd bijeengebracht omtrent een onderwerp waarover bijzonder weinig geweten is, en dat is op zichzelf al een enorme verdienste.

B.V.M.

opvoeden tot vrede

DE DUIF EN DE SPITFIRE

Jan Van Calsteren.

Zoals elk jaar was er ook dit jaar weer een lente gekomen. Een nieuwe lente, - de lente is immers altijd nieuw. Nieuw en groen. Als Hollandse maatjes.

De koekoek, die zo lang gezweven had, was uit zijn klokje naar voren gesprongen.

„Koekoek ! Koekoek !”, koekoekte hij. „Laat je zien ! Laat je horen !” Alles, wat tot dan toe in winterslaap gelegen had, schoot wakker. Het lentezonnetje straalde. De vogels zongen en bouwden hun nest. De botten van de bomen zwollen en barstten open. De koeien kwamen in de wei en loeiden. De paarden maakten bokkesprongen. De bloemen wilden weten wat er in die gekke wereld aan de hand was en kwamen voorzichtig kijken.

De huisvrouwen wierpen de ramen open en begonnen aan hun grote schoonmaak. Zelfs de dichters waren wakker geworden. Ze geuwden, namen een nieuwe kogelpen uit het zakje van hun kamerjas en schreven :

„Een nieuwe lente, een nieuw geluid...”

Ze hadden gelijk : alles was vol nieuw leven en nieuw geluid. Zelfs in de radio :

„Nu volgt de uitzending voor de duivenliefhebbers”, zei de omroeper. Het was de eerste maal dit jaar, dat hij het zei. „Saint-Quentin : bewolkt, wachten. Quiévrain : de begeleiders Mertens en Torfs uit Antwerpen lossen te acht uur...”

Om acht uur werden de manden opengeklapt. Ze zwermden uit, met duizenden, de blauwkopjes, de groenkopjes, de roodkopjes, de blauwe geschelpten.

Eén van die vele duizenden was Alexander. Twee keer cirkelde hij rond. Dan had hij de goede richting gevonden. Naar het noorden ging het. Rechtdoor, altijd maar rechtdoor. Als een pijl. Alsof hij van daarboven de duiventil van baas Meulemans al in 't zicht had.

Het viel niet mee, die eerste vlucht, met de noordoostenwind op kop. Alexander moest het ondervinden. Zijn vleugelslag verslaptte.

„De conditie is er nog niet”, zie hij, na zo'n uurtje vliegen. „Vijf minuutjes uitblazen, dan zal het wel beter gaan”.

Hij keek naar beneden en zocht een plaatsje. Een ogenblik later zat hij op de nok van een grote loods. Het

was wel vreemd, wat hij daar zag. Vlak vóór hem, met zijn neus tegen de loods, stond een grote vogel. Hij hield zijn vleugels gespreid en op zijn romp stonden allerlei tekens. Verder waren er nog meer loodsen en nog mee van die rare vogels. Ze blonken in de zon. Daar moes Alexander meer over weten.

„Hallo ! ...” ... Geen antwoord.

„Hallo ! !”

„Heb je 't tegen mij ?” klonk een metalen neusstem „Ben jij dat kleine musje daar boven op de loods ?”

„Ik ben geen musje ; ik ben een duif”.

„Wat, een duif ? Toch zeker de vredesduif niet ?”

„Nee, ik ben maar een gewone reisduif. De vredesduif is thuis ; ze zit te broeden, op eieren”.

„Gelukkig voor jou. Anders had ik je meteen aan het spit geregen en gebraden”.

„Waarom ben je zo driftig ?”

„Omdat ik zo ben. Ik ben een Spitfire. Versta je dat ? Dat is Engels, en het betekent driftkop, vuurspuwer”.

„Waarom moet je vuurspuwen ? Ben je een vulkaan ? Of sta je op de kermis ?”

„Ik zou er maar niet mee spotten. Of ik geef je nog een demonstratie. Ik ben een jager, begrijp je, dus moet ik jagen...”

Alexander kreeg het een beetje benauwd.

„Een jager ?” vroeg hij met een benepen stemmetje.

„Jaag jij op vogels, op duiven ? Zoals een klamper... ?”

„Bah, op duiven !” antwoordde de Spitfire smalend.

„Net of ik mij kan bezighouden met dat kleine grut. Doen jullie maar plezierreisjes. Bij ons is het geen spel ; wij zijn ernstig, dood-ernstig”. Bij die ernstige woorden leek het of zijn borst zwol van trots. „Wij waken over de veiligheid van ons luchtruim. Wie dat durft schenden krijgt met ons af te rekenen. Met een snelheid van duizend kilometer per uur storten wij op hen neer. Tak, tak, tak, tak...”

Wie weet hoe lang hij zo nog zou voortgetakt hebben, maar plots hield hij op, alsof zijn machinegeweer was leeggeschoten. Hij loensde schuin naar boven.

„Fantastisch !”, zei hij en loosde een zucht van bewondering.

Ook Alexander keek naar boven. Hij moest de ogen half dichtknijpen ; zo fel was het zonlicht.

„Een, twee, drie, vier, vijf” telde hij. Vijf vogels, die een wig dreven in de blauwe lucht. Ze vlogen zeer hoog. De zon blonk op hun uitgespreide vleugels. Met hun vijven maakten ze een gezoem als van tien bijenkorven.

„Wilde ganzen ?” vroeg Alexander.

„Ben je mal !”, smaalde e Spitfire. „Dat is een formatie vliegende vestingen. Die kunnen een hele stad wegvengen. Boem ! Boem ! Boem !”

„Wegvegen ?”

„Of wegblazen, als je dat liever hebt. Of met de grond gelijk maken. Gemakkelijk. Ze leggen een tapijt...”

„Een tapijt ?”

„Een tapijt van bommen, natuurlijk, slimmeke”.

„Aha...“ Alexander knikte, alhoewel hij er al minder en minder van begreep. Wegvegen, wegblazen, met de grond gelijk maken, een tapijt leggen. Hij staarde de vliegende fortent achterna en zweeg. Doch plots kromp hij ineen van angst. Er klonk een vervaarlijke knal, als een donderslag bij heldere hemel. Het zinken dak trilde. Boven het hoofd van Alexander flitste een metalen vogel voorbij. Het gefluit sneed door merg en been. Hij beschreef een boog en verdween in de verte.

„Heb je dat gehoord ? Dat was mijn beste vriend, Starfighter F 104 G, die door de muur vloog. Ha, dat is een kerel. Daar kan ik niet tegen op. Maar ja, als je straaljager bent...“

„Vliegt hij door de muur ?“ Alexander begreep het weer niet. „Wie vliegt er nu door een muur ?“

„Wij, natuurlijk“.

„Waarom ?“

„Waarom, waarom... Welk een dwaze vraag. Weet ik het waarom ? Omdat de piloot het zo wil !“

„De piloot ?“

„Dat is de man, die voor het instrumentenbord zit. Hij zegt wat wij doen moeten. Hij trekt aan de stuurknuppel, haalt een handle over, draait aan een knop, en wij gaan omhoog, omlaag, wij zwenken, duiken...“

„Zou je dan niet graag je eigen zin doen ? Vliegen waarheen je wil ?“

„Waarheen ik wil ? Stel je voor, dat zou een mooie boel worden“.

Ze keken elkaar aan.

„Domme duif“, dacht het vliegtuig. „Wat begrijpt die van die dingen ? Vliegen waarheen ik wil...“

Weer floot de Starfighter voorbij. Weer klonk een knal.

„Geweldig !“, zuchtte de Spitfire, vol bewondering.

„Geweldig ?“ dacht Alexander. „Neen, dan ben ik liever vogelvrij“. „Nu, ik moet maar eens voortmaken“, zei hij, „of ik geraak nooit thuis“.

Toen hij een eindje verder was keek hij nog eens om. De Spitfire stond daar nog. Hij koesterde zich in het len-tezonnetje.

„Welk een rare vogel“, dacht Alexander. „Wat mij betreft, geef mij dan maar mijn duiventil...“

Het verlangen naar zijn rustig hokje thuis zette hem tot spoed aan. Een hele tijd vloog hij krachtig door. Hij voelde zich weer fit en sterk.

Toen begon hij uit te kijken naar de stad, de woning van baas Meulemans, zijn duiventil. Vreemd : hij zag niets dat hem bekend voorkwam. Hij cirkelde rond. En toch, hier moest de stad zijn ; hij was er zeker van. Maar er was geen stad. Er was niets. Niets dan een troosteloze steenwoestijn : hopen stenen, kuilen, diepe trechters...

De stad was weggeveegd, weggeblazen, met de grond gelijk gemaakt...

Nu begreep Alexander het : hier waren de Spitfire, de Starfighter, de vliegende vestingen en hun gezellen voorbijgekomen...

VIVA PORTUGAL

HET KOMITEE „NIEUW PORTUGAL“

Wij in Vlaanderen een dertigtal voorstellingen begeleiden van deze film.

Het is een film van M. Rauch, Chr. Gerhard, S. Schirmbach en S. July, opgenomen tussen mei '74 en mei '75. Duur 1 uur 50 min., 16 mm, kleur, Nederlandse ondertitels.

Verdeler voor Nederlandstalig België :

Bevrijdings-Films-Libération,

Quinten Metsysplein 4,

3000 Leuven - tel. 016/ 23.29.35.

De film toont aan de hand van enkele belangrijke voorbeelden/gebeurtenissen hoe het volk zich in Portugal aan de basis organiseert.

Enkele uittreksels uit een INTERVIEW met de MAKERS.

M. RAUCH : We zijn eerst en vooral journalisten. Wij tonen een realiteit. De werkelijkheid van Portugal, is dat het fascisme er echt overwonnen is. Er ontstaat zoiets als democratie, iets als socialisme. Uiteindelijk waren we een beetje zoals de officieren van het MFA die niet exakt weten wat ze willen, maar die vooral weten wat ze niet willen en dat is het fascisme, de diktatuur, de bourgeoisie. Het is met de ogen van die jonge officieren dat we de ontwikkeling van de feiten gevolgd hebben.

S. JULY : Deze film toont korte „historietjes“, over Portugal, men kan het geen film noemen over het eerste jaar van Portugal. De film is immers niet volledig. Hij is ook niet exhaustief noch op politiek, noch op ideologisch vlak.

Het zijn „gebeurtenissen“, zoals de bezetting van het huis te Avieras da Cima ; wat gebeurde in de nationale ijzersmelterij, de grootste van Portugal, is eveneens een afgerond gebeuren.

De film geeft de continuïteit tussen verschillende ervaringen van dit soort : verschillende kleine vormen van volksmacht.

Zeer boeiend in de film is ook het debat gehouden door de boeren, nadat ze de grond bezet hebben. Ze willen nl. weten hoe de landbouwcoöperatieve zal werken. In die discussie wordt lang en boeiend gesproken over de betekenis van de democratie voor de boeren. Daartegenover is het stuk over Fatima een geschiedenis in de zin van anti-geschiedenis. Het is een beeld van een zeer oud Portugal, zeer reaktionair, maar het is ook een werkelijkheid.

Een revolutie wordt gemeten aan de macht die de mensen, de boeren en arbeiders hebben ; welke macht ze hebben en hoe ze die gebruiken. Een voorbeeld : waarom is de geschiedenis van Avieras da Cima zo belangrijk ? Omwille van de idee dat de mensen die het probleem van de gezondheid in hun dorp willen oplossen - ze bezetten een soort paleis, en doen dus erg onwetelijke dingen - daartoe ook echt in staat zijn.

Volgens mij zegt dit 10 maal meer over Portugal, dan elke theoretische appreciatie. We wilden de effectieve verhoudingen tonen tussen de militairen en de volksbewegingen. Welke verhouding was er tussen de moderne fabrieksarbeiders en de MFA ? Tussen de boeren en de MFA ?

We wilden een stuk realiteit van Portugal tonen, maar er konden nog heel wat andere filmen gemaakt zijn. Wij echter, wij wilden geen beeld geven van de centrale macht en de tegenstellingen op dat niveau van de basis.

M. RAUCH : „Viva Portugal“.

Ik zou willen dat de mensen de film ervaren als een inleiding op Portugal en een begin van de contra-informatie. Er worden immers veel zaken in getoond, waar het publiek geen weet van heeft.

S. JULY : Ik wou dat de kijkers na de film zeggen : „Portugal is rijk“, rijk aan ervaringen, rijk aan bedenkingen. Een volk dat alléén denkt, is mooi. En er zijn seksuwanen in de film, waarin men het volk ziet denken.

KULTUUR

LUISTER.

*herfstbladeren bedekken zacht
gestolde bloedklonters tussen grind,
ze zijn dood gedood, ineengestuite lichamen
scherpschutters, geweer, ze schieten neer
geblinddoekt in een zonnig land
maar duisternis verbergt de gruwel,
geestelijke moed staalt hun wilskracht
ze waren sterk, gesterkte, vernielde lichamen.*

*opstandelingen vielen voor het spervuur
hoofden knikten treurig neer
ze brengen groeten, wees gegroet,
verlaten op het eksekutieplein, eenzaam
met een kogel in het hart*

*de moordenaars hebben hun taak volbracht
een walg besmeurd het volk,
waar kotsen nu onmogelijk wordt
ze hijgen, stikken in een waanzinnige droom
kastanjetten trillen in hun moeders handen.*

*wolken storten tranen over gitaarklanken
ze werden neergeknald, gefusilleerd,
over hun dode lichamen dwaalt de wraak
stormen razen, appelsienen beven
weezienwekkende sporen wist men weg
gepijngd, ze hebben gedachten verwoest
treuren verwekt geen bezinning
ze zijn gedood, gefusilleerd...*

aan de gefusilleerden
september 1975

Wim Roos
(uit de bundel : „l u i s t e r“ bibliofiele uitgave)

VREDE

P. Eluard achterna.

*Op mijn tafel, op de muren,
in het stof dat op de kast ligt,
op de heenglijdende uren,
op de glans van een gezicht,*

*op de mond van de beminde,
op het zonverlichte raam,
op de voeten die niet vinden,
op de zwervers zonder naam,*

*op de snaren der violen,
op de sterren en de maan,
op de poorten van de scholen,
op de dromen die vergaan,*

*op de kort' en lange golven,
op het witte toverdoek,
op het goud nog ongedolven,
op het niet gelezen boek,*

*op de lange meridianen,
op de daverende zang,
op de wapperende vanen,
op de tralies van 't gevang,*

*op de staf der kardinalen,
op de monstrans en het kruis,
op de leugen-tribunalen,
op de drempel van elk huis,*

*op de loop van de geweren,
op het lijf van de granaat,
op de hoge hoed der heren,
op de stekels van de haat,*

*op de glans der bajonetten,
op 't alfuit van het kanon,
op de naus der marionetten,
op de stralen van de zon,*

*op de kroon der harlekijnen,
op de menselijke nood,
op de donkre schacht der mijnen,
op de uitvarende boot,*

*op de schouwen der fabrieken,
op het rondsnoerende wiel,
op de lange molenwieken,
op de blauwe werkmanskiel,*

*op de traktors en de koeien,
op het pas omploegde land,
op de oogst die nog moet groeien,
op de bloemen langs de kant,*

*op de borst der kameraden,
op hun hart dat rustloos klopt,
op de weg die we betraden,
op de tijd die nergens stopt,*

*op de ogen van de blinden,
op de handen van de dood,
op de ketens die nog binden,
op het dagelijkse brood,*

*schrijf ik groot, reusachtig groot,
als een strijdkreet, als een bede,
wenkend, vlammend, bloeiend rood,
het eenvoudig woordje : VREDE !*

Angola

WAT NA NETO'S ZEGE ?

De militaire overwinning van de MPLA.

Begin februari van dit jaar slaagden de FAPLA-troepen erin de noordelijke provincies Zaire en Uige, waar de FNLA- en de Zairese troepen opereerden, te veroveren. Op 9 februari viel San Antonio de Zaire, in het uiterste N.O. van Angola, na een gevecht van enkele uren. Hierbij waren een achttal huurlingen, die gerekruteerd werden door een agent van de CIA in de Londense bars, betrokken. Na haar overwinning in het Noorden van het land kon de MPLA nu het gros van haar troepen richten naar het Zuidelijke front, tegen de gezamenlijke legermacht van Zuid-Afrika en van de UNITA. Het algemeen offensief in het Zuiden startte op 5 februari, toen de FAPLA-troepen erin slaagden hun tanks en zware artillerie over de rivier Queve te vervoeren. De MPLA, met haar voorhoede van 8 à 12 duizend Cubanen, slaagde erin de hele (vitale) Benguelaspoorlijn te veroveren, en door te stoten tot op 150 km van de grens met Namibië. In de week van 8 tot 15 februari wapperde de vlag van de MPLA in Huambo, Lobito, Benguela, Moçamedes en Bié. Het zuidafrikaans expeditie-korps moest zich terugtrekken in het gebied van de Cunene-rivier.

De bevrijding van Zuid-Angola, onthulde de wijze waarop de UNITA de bevolking van de door haar beheerste gebieden terroriseerde. In Lobito werd een uitroeiingskamp van de UNITA ontdekt, waar lijken van burgers - waaronder verschillende kinderen - werden gevonden, die op 7 februari, de dag waarop de UNITA soldaten de stad verlieten, waren gefusillieerd geworden.

De meest optimistische waarnemers hadden niet kunnen voorzien dat de FAPLA-troepen de zuidelijke helft van Angola op een 15 tal dagen zouden bevrijden. Nochtans bleven nog lang zuidafrikaanse legereenheden gelegerd rond de Cunene-rivier, onder het voorwendsel het hydro-elektrisch kompleks van Ruacana te beschermen. In plaats van het tot een bloedbad te laten komen, heeft Neto duidelijk en ondubbelzinnig op een onderhoud met Zuid-Afrika aangestuurd. Eind maart hebben de zuidafrikaanse soldaten zich uiteindelijk teruggetrokken uit het Zuiden van Angola. Deze terugtrekking werd tijdens diplomatieke contacten, waarbij Kurt Waldheim, sekretaris-generaal van de V.N. als bemiddelaar optrad, achter de schermen geregeld.

Bange huichelaars erkennen de Volksrepubliek Angola.

De militaire en politieke overwinning van de MPLA in Angola kreeg haar bekroning met de opname van de Volksrepubliek Angola van Agostinho Neto, als 47e lid van de OAE, die enkele weken tevoren nog verdeeld was over de erkenning van de MPLA. De overgrote meerderheid van de zwarte Afrikaanse landen sprak zich uit voor

de erkenning, wat vooral te wijten was aan de militaire tussenkomst van Zuid-Afrika.

De EEG-landen konden, door de overduidelijke overwinning van de MPLA, hun afwachtende houding niet langer blijven innemen, en waren nu wel genoopt tot de erkenning van de MPLA.

Het werd voor de VSA en West-Europa duidelijk dat de links-revolutionaire arts en dichter, Agostinho Neto, een waardevolle gesprekspartner kan zijn, waarvan men hoopt dat hij in staat zal zijn „orde op zaken“ te stellen en de „handelsbelangen“ te vrijwaren. Het is duidelijk dat het Westen niet van plan is een land dat zo rijk is aan grondstoffen, en dat het via rijkelijke investeringen al sinds jaren aan het leegroven is, met rust te laten.

West-Europa, waaronder vooral Frankrijk en West-Duitsland, steunde tot kort voordien min of meer openlijk de bevrijdingsbewegingen die het tegen de als kommunistisch gebrandmerkte MPLA opnamen. Met uitzondering van Nederland en de Scandinavische landen, wedde men in West-Europa op Holden en Savimbi. De plotse ommezwaaai van het Westen, die rijkelijk laat komt nadat verschillende socialistische landen en de meeste Zwart-Afrikaanse landen de MPLA reeds weken of zelfs maanden tevoren al hadden erkend - werd merkkelijk beïnvloed door het bezoek van Kissinger aan Moskou, enkele weken ervoor en de geheime besprekingen die daar werden gevoerd.

De houding van de EEG-landen heeft in de gegeven omstandigheden geïllustreerd hoe het met de eenheid van de Europese Gemeenschap is gesteld. Nadat de Europese ministers van Buitenlandse Zaken bij hun bijeenkomst op 16 en 17 februari II. in Luxemburg niet tot een éenparig besluit konden komen, kaapte Frankrijk een primier weg door de MPLA-regering op haar eentje te erkennen. De andere EEG-landen konden al niet veel anders dan schoorvoetend volgen.

De Belgische regering, die op buitenlands gebied sedert zovele jaren de kunst beoefent zo lang mogelijk de kat uit de boom te kijken, stemde als laatste van de Negen tenslotte in met de erkenning. Men heeft allicht nog wat getalmd om niet op de zere tenen te trappen van Moboetoe, wiens ambassadeur de week van de erkenning op bezoek kwam. Ondanks de belangrijke aanvoer van FN-wapens via Zaire naar het FNLA en zijn huurlingen - aanvoer die door de minister van Buitenlandse Zaken steeds werd ontkend - dierf België de Democratische Volksrepubliek Angola van het gemeenschappelijke front FNLA-UNITA niet erkennen, te meer daar de Belgische belangen hoofdzakelijk gekoncentreerd zaten rond de hoofdstad Luanda, binnen het gebied dat steeds in handen bleef van de MPLA.

Natuurlijke en tegen-natuurlijke bondgenootschappen.

De Portugese dekolonisering mondde zowel in Guinea-Bissau, als in Mozambique en nu in Angola uit op een overwinning van de linkse bevrijdingsbewegingen. De overwinning van de MPLA is niet in het minst een Russische diplomatieke overwinning. De VSA die reeds se-

dert het begin van de 70-er jaren steun verleent aan de blanke minderheidsregimes, heeft zijn gezicht verloren bij de Afrikanen door zijn bondgenootschap met Pretoria. De VSA heeft er zich toch van weerhouden een tweede Viëtnam-avontuur te wagen, en dit ten koste van een eerder bescheiden konflikt tussen de regering en het Kongres, dat weigerde nog meer steunfondsen te verlenen aan de UNITA en het FNLA. Ook de buitenlandse politiek van Peking leed een belangrijke nederlaag in Angola. Het sturen van wapens en instructeurs naar het FNLA en de campagne die door het Chinese Persagentschap „Nieuw China“ tegen de Sovjetunie werd gevoerd, heeft China tesamen met de VSA en Zuid-Afrika verenigd in een tegen-natuurlijke alliantie.

Wat nu in Angola ?

Nu ze de overwinning heeft behaald kan de MPLA ernstig denken aan de economische heropbouw van Angola in socialistisch perspectief. De MPLA is geen kommunistische beweging. Ze staat een Afrikaans socialisme voor dat nog maar vaag is omljind. Een van haar eerste taken zal erin bestaan de territoriale integriteit van Angola te verwezenlijken door de laatste haarden van onrust van de nu verboden UNITA en FNLA, die thans ondergronds ageren, onder controle te krijgen, en aldus een herhaling van het ongelukkige voorbeeld van Zaïre - waar afdoende bewezen werd hoezeer stammenrivaliteit een land kan verzieken en hoezeer die bestaande konfliktsituatie door buitenlandse inmenging werkelijk katastrofale dimensies kan aannemen - te voorkomen.

De economische onafhankelijkheid van Angola is echter nog niet voor binnenkort, daar het land in alle opzichten afhankelijk blijft van de oliemaatschappijen, die bv. kunnen weigeren hun royalties te betalen, en van de internationale ondernemingen (als bv. DIAMANG en COTONANG) die nog altijd de wetten dikteren en door hun eventuele onwil de jonge staat in de kortste keren naar het bankroet en de chaos kunnen voeren.

Het algemeen principe voor de buitenlandse belangen in de grondwet van de Volksrepubliek Angola luidt dat de regering bereid is de belangen van de multinationals te eerbiedigen wanneer ze bijdragen tot de ontwikkeling van de economie van Angola en tot het welzijn van het volk. Angola staat dus open voor investeringen uit oost en west. De regering van Neto is niet van plan op dit ogenblik over te gaan tot nationalisaties, behalve wanneer industriële of kommerciële ondernemingen met buitenlandse kapitalen achtergelaten worden door hun eigenaar. In welke mate de multinationals zullen bijdragen tot het welzijn van de Angolese bevolking valt nog te zien. Op buitenlands vlak streeft de MPLA naar een niet-gebonden beleid. De leiders van de Volksrepubliek Angola weigeren aan om het even welke staat een basis op te richten in hun land. Dit geldt ook voor de Sovjetunie, daar de beweging van Neto steeds hulp heeft aanvaard van alle landen op voorwaarde dat ze ongebonden was. Neto heeft verschillende Westerse landen om hulp verzocht en Zuid-Afrika niet van samenwerking uitgesloten.

Gevolgen van de overwinning van de MPLA voor Zuidelijk Afrika.

De overwinning van de Volksrepubliek Angola is evenzeer een overwinning van geheel progressief Afrika, dat zich verenigd heeft in zijn steun aan de MPLA. Deze overwinning draagt sterk bij tot de versterking van de bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika. Dit laatste is vooral het geval voor de aangrenzende Afrikaanse landen. We beperken ons tot het schetsen van de gevolgen van het Angolees konflikt voor deze landen.

Zaïre :

De openlijke steun van Zaïre aan de neokolonialistische bevrijdingsbewegingen, w.o. in de eerste plaats aan het FNLA, en de nederlaag van deze bewegingen heeft een groot verlies aan prestige voor Moboetoe, wiens regime met economische teruggang wordt bedreigd in Afrika en in de wereld tot gevolg gehad. Daarenboven heeft de betrouwbaarheid van het leger bij het Angolese avontuur een flinke deuk gekregen : Zaïrese legereenheden die in Angola aan gevechten hebben deelgenomen of hierop werden voorbereid zijn totaal ontredderd. Uit de zgn. elite-eenheid Kamanyola zijn ongeveer duizend soldaten gedeserteerd.

Er zijn bovenal de economische gevolgen : sedert de Benguela-spoorlijn niet meer kon gebruikt worden voor de uitvoer van de Katangese mijnprodukten is de produktie van een aantal mijnen in Katanga gehalveerd en op sommige plaatsen zelfs stilgelegd. Grote lagen erts lagen sinds december geblokkeerd. De zaak van de Benguela-spoorlijn bepaalde zeer sterk de toenaderingspogingen van Kinshasa tot Luanda. Een tweede bekommernis betrof de aanwezigheid van gewezen Katangese gendarmes in Angola, waarvan Moboetoe vreesde dat ze hun militaire activiteiten tot Zaïre zouden uitbreiden. De ontwikkelingen in Angola bieden nieuwe perspectieven voor het verzet in Zaïre, dat jarenlang volledig geïsoleerd is geweest.

Op 28 februari II. werd in Brazzaville een overeenkomst bereikt tussen Moboetoe en Neto. De voornaamste akkoorden betreffen het vrij gebruik van gezamenlijke verkeerswegen (w.o. de Benguela-spoorlijn), het verbod militaire akties te laten organiseren vanuit het eigen grondgebied tegen het buurland, de bevordering van de geprogrammeerde terugkeer van de vluchtelingen uit beide landen - waarbij beroep wordt gedaan op het Hoogkommissariaat voor de Vluchtelingen van de VN -, het uitwijzen en het weigeren van doortocht aan huurlingen die onderweg zijn naar Angola door Zaïre, en het nemen van maatregelen aan beide zijden van de gemeenschappelijke grens om het wederzijds vertrouwen en de veiligheid van beide staten te bevestigen.

Zuid-Afrika.

De détente-politiek van premier Vorster van Zuid-Afrika kreeg een zware steek door de militaire tussenkomst van Zuid-Afrika in Angola. De economische en geo-politieke betekenis van Angola voor Zuid-Afrika is bijzonder groot.

Zuid-Afrika heeft belangrijke investeringen gedaan in het gebied van de Cunene-rivier, waar een grote stuwdam wordt gebouwd, die grotendeels door Zuid-Afrika wordt gefinancierd en van enorme betekenis is voor de industriële ontsluiting van dat gebied, waarvan ook Namibië in belangrijke mate zal profiteren. Reeds in augustus 1975 trokken Zuidafrikaanse troepen vanuit Namibië Angola binnen onder het voorwendsel de stuwdam en het industrieel kompleks van Ruacana, aan de Cunene-rivier te gaan beschermen. Daarenboven hebben Angola en Namibië een zeer lange gemeenschappelijke grens, dwars door het Ovambo-gebied waar de SWAPO (South West African People's Organisation) haar voornaamste bases heeft. Zuid-Afrika wou door haar inval in Angola vermijden dat door de overwinning van de MPLA de strijd in Namibië zou verhevigen en dat de SWAPO dan over gemakkelijke „sanctuaries” in Angola zou kunnen beschikken. De Zuidafrikaanse agressie in Angola is een grove politieke blunder geweest. Vooreerst heeft Pretoria de betekenis onderschat van het feit dat de UNITA en het FNLA in een slecht daglicht werden geplaatst door haar direkte steun aan deze twee „bevrijdingsbewegingen”. Hiervan getuigt de stemming in de OAE. Pretoria hoopte met haar tussenkomst aan de UNITA een uitstel te geven om haar macht te herstellen, terwijl er echter onophoudelijk gewapende conflicten plaatsvonden tussen het FNLA en de UNITA, en de innerlijke zwakheden van deze laatste haar belet hebben de basis te leggen van een echte strijdmacht en van een echte staat. Bovendien hield het Zuidafrikaanse invasieplan geen rekening met een mogelijke tegenstoot van de socialistische landen. De aanwezigheid van Russen en Cubanen in Angola bood weliswaar een uitstekende gelegenheid voor Zuid-Afrika om de rol van het kristelijk bastion tegen het communisme wat op te poetsen en om aan te tonen dat de strategische belangen van Zuid-Afrika en van de NATO parallel lopen. Maar het Amerikaanse Congres weigerde het spel voort te spelen dat door Kissinger via de CIA en Zaire was op touw gezet: nl. het steunen van FNLA en UNITA en het uitschakelen van de MPLA. De blanke publieke opinie in Zuid-Afrika werd verkeerd geïnformeerd over de Zuidafrikaanse verliezen in Angola. De gevangenneming of de dood van Zuidafrikaanse officieren door MPLA-soldaten zijn feiten die moeilijk te aanvaarden zijn voor de bevolking, die door de ideologie en de praktijk van de apartheid steeds overtuigd werden van de superioriteit van het blanke ras. Om het binnenlands verzet tegen het apartheidregime, dat door het voorbeeld van Angola nieuwe moed heeft gekregen, tegen te gaan, werd het Zuidafrikaans repressief arsenaal, waarvan men zou denken dat het reeds de grens van het mogelijke heeft bereikt, nogmaals versterkt.

Op 28 januari van dit jaar werd in het Parlement van Kaapstad een wet gestemd die de Zuidafrikaanse regering toelaat het leger in te schakelen om elk gewapend conflict, dat in de ogen van het staatshoofd een gevaar betekent voor de veiligheid van de republiek, te voorkomen of te dempen. Volgens deze wet omvat de interventiezone van het leger het deel van het Afrikaans kontinent, dat gelegen is ten Zuiden van de evenaar. Volgens Thami Sindelo, een vertegenwoordiger van de ANC (South African National Congress), wil de regering van Vorster met deze wet vooral de binnenlandse en internationale opinie psychologisch voorbereiden op invasies van groter allöoi. Haar doel blijft de herkolonisering van Afrika (1). Deze wet is duidelijk tegenstrijdig met het besluit van Pretoria in eind januari om haar geregelde troepen terug te trekken tot de grens tussen Angola en Namibië, om aldus haar wil tot onderhandelen met de MPLA-regering te tonen.

Namibië.

De overwinning van de linkse bevrijdingsbeweging in Angola, de MPLA, zal ongetwijfeld de bevrijding van Namibië versnellen. Als gevolg van het conflict in Angola is de militaire activiteit van de SWAPO toegenomen en hebben talrijke nieuwe leden zich bij de

SWAPO aangesloten. De lange gemeenschappelijke grens tussen Angola en Namibië, dat door Zuid-Afrika wederrechtelijk wordt bezet, zal nu veel grotere mazen vertonen, die de SWAPO-bevrijdingsbeweging zal toelaten meer wapens aan te voeren uit Angola.

Hierbij dient ook opgemerkt dat ongeveer 100.000 Ovambo's in Zuid-Angola wonen, wat de problemen voor Zuid-Afrika in generlei mate vermindert. De MPLA erkent enkel de SWAPO van Sam Nujoma als wettelijke vertegenwoordiger van de Afrikaanse bevolking van Namibië, wat ook een reden van vijandigheid was voor Zuid-Afrika. Soldaten van de SWAPO namen ook deel aan de strijd in Angola aan de zijde van de MPLA. Een van de voorwendselen van Pretoria om Angola binnen te vallen was het „recht” om SWAPO-militanten te achtervolgen in Angola. Het bondgenootschap tussen SWAPO en de MPLA dateert evenwel pas van oktober 1975. De verklaring hiervoor ligt in het feit dat de SWAPO voordien ook belangrijke steun kreeg van de UNITA. Na de Zuidafrikaanse agressie in Angola werd het voor de SWAPO duidelijk dat de MPLA de enige echte bevrijdingsbeweging van Angola is. Nu heeft de SWAPO een permanente vertegenwoordiger in Luanda en kan ze rekenen op de totale en onvoorwaardelijke steun van de Volksrepubliek Angola.

Zambia.

Het Zambia van Kaunda vormt een belangrijke schakel in de „dialogopolitiek” van Vorster. In 1975 heeft de Zambiaanse regering de bewegingsvrijheid van de vrijheidsstrijders van diverse bevrijdingsbewegingen op zijn bodem bijna geheel ontnomen. De huidige „alliantie” met Zuid-Afrika kan gedeeltelijk verklaard worden door de economische moeilijkheden waarmee Zambia kampt. De prijs van het koper, dat 98 procent uitmaakt van de inkomsten van Zambia in deviezen, daalt steeds meer, wat nefaste gevolgen met zich meebrengt voor verschillende andere sectoren van de economie (2). Zambia hangt van Zuid-Afrika af voor de voorziening van zijn levensmiddelen, voor techniek en artsen. De overwinning van de MPLA in Angola zal Kaunda er ongetwijfeld toe dwingen zijn vroegere progressieve ingesteldheid terug in te nemen en een hardere houding aan te nemen t.o.v. Zuid-Afrika.

Rhodesië.

Na de laatste erkenning van de MPLA door de EEG-landen werd het plots heel stil om Angola. De aandacht voor Zuidelijk Afrika gaat nu naar Rhodesië, waar 5,6 miljoen zwarten nog steeds worden gedomineerd door een kleine minderheid van 270.000 blanken. Ian Smith, leider van de racistische Rhodesian Front Party, weigert hardnekkig elke zwarte deelname aan de regering. Na de mislukte onderhandelingen met de zwarte nationalistische leider Joshua Nkomo van de ZAPU is het duidelijk geworden dat de Afrikanen het door hen geëiste zware meerderheidsbewind - een eis die meer dan verrechtvaardigd is - enkel met geweld kunnen bekomen. De militaire overwinning van de MPLA is ongetwijfeld een belangrijke stimulans voor de gewapende strijd van de drie Rhodesische bevrijdingsbewegingen.

Namens AKZA - Gent.
Filip De Paepe.

(1) Afrique - Asie No 103, p. 31.

(2) Le Monde Diplomatique No 264, maart 1976, p. 2-4.

Geraadpleegde informatiebronnen :

Le Monde Diplomatique februari en maart 1976.
Afrique-Asie No 103 (23 februari tot 7 maart 1976).
De Nieuwe Mrs 622 en 623.
Spectator 2E/2/76.
De Standaard 24/2/76.

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, KORTRIJK
Tel. (056) 213.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden.

KUNSTHANDEL

GALERIJ "ELITE"

Tolhuislaan 157 - Gent

Enorme keus van reproducties

Schilderijen van oude en hedendaagse schilders
Eigen werkhuis voor alle soorten inlijstingen.
tel. 22.16.31

CORMAN

De "Topboekhandel"
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 "pocket"
boeken in 6 talen

Ravensteinstraat, 28-30
1000 Brussel
Tel. (02) 11.67.29

Sociale Zetel
Ad. Buylestraat 51
8400 Oostende
Tel. (059) 727.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 Het Zoute
Tel. (050) 618.28

Het boek dat u
zoekt is er. Zo
niet CORMAN
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
Oostende
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
- Wetenschappelijke
- Politieke
boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
- Franse
(Livre de Poche - 10/18...)
- Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
pocketseries.

AJUNLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat).

Tel. 09/25.10.92 Doorlopend geopend van
8.30u - 6.30u

VRJE TOEGANG.

GRUNDIG

BRAUN

PHILIPS

hifi stereo keten
combinatie

EUROPA ELECTRONIC

A. PILTERSLAAN 2 (voor STADHUIS) - OOSTENDE - Tel. 716.34